

Valiukenas M.
6140 So. Tripp Ave.
Chicago, IL 60629

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-530

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX DECEMBER – GRUODŽIO 15, 1994 Nr. 48

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Lietuva – kryžių kraštas. Tautodailės meistrų meniškai sukurti lietuviški kryžiai statomi ne tik mirusiems atminti, bet ir svarbiems įvykiams, reikšmingoms istorinėms vietoms pažymėti. Jie nuostabiai puošia mūsų tėvynės kraštovaizdį.

JUNGTINĖSE TAUTOSE SVARSTYTAS RUSIJOS KARIUOMENĖS IŠVEDIMAS IŠ BALTIJOS VALSTYBIŲ

New York, 1994 m. gruodžio 7 d. Rytiniame Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos plenariniame posėdyje svarstytas klausimas dėl "Užsienio karinių pajėgų išvedimo iš Baltijos valstybių teritorijų", praneša Lietuvos Nuolatinė Misija Jungtinėse Tautose.

Rusijos kariuomenės išvedimo iš Baltijos valstybių klausimas Jungtinėse Tautose pirmą kartą iškeltas 1992 m. rudenį, 47-osios Generalinės Asamblėjos dienotvarkėje, Estijos, Latvijos ir Lietuvos delegacijų prašymu. 47-a ir 48-a Generalinės Asamblėjos sesijos vienbalsiai priėmė rezoliucijas, reikalaujančias greito ir tvarkingo Rusijos karinių pajėgų išvedimo, bei besąlygiško Rusijos tarptautinių įsipareigojimų, prisiimtų pagal Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos deklaracijas, vykdymo. Vykdydamas Asamblėjos rezoliucijų reikalavimus JT Generalinis Sekretorius Boutros Boutros-Ghali 1993 m. i

Baltijos valstybes ir Rusiją pasiuntė savo įgaliotinį, singapūrietį Ambasadorių Tommy Koh, padėti šalims susitarti dėl išvedimo tvarkos.

Šiandien 49-jai Generalinės Asamblėjos sesijai buvo pateiktas Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus pranešimas apie praėjusių GA rezoliucijų įgyvendinimą. Savo raštiškame pranešime JT vadovas informavo Generalinę Asamblėją apie išvedimo susitarimų įgyvendinimą, ir apie kai kuriuos likusius po išvedimo klausimus, pvz. žalą aplinkai, Estijoje ir Latvijoje nelegaliai demobilizuotų karių klausimas, ir karinio tranzito per Lietuvos teritoriją sureguliuojamas.

Šios dienos diskusijas dėl Generalinio Sekretoriaus pranešimo pradėjo Latvijos Ministras Pirmininkas Maris Gailis, kalbėdamas trijų Baltijos šalių vardu. Rusijos kariuomenės išvedimą iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos Gailis pavadino "istorinės reikšmės įvykiu Baltijos valstybėms,

Rusijai ir visai Europai." Baltijos šalims jis reiškia Antrojo pasaulinio karo tikrą pabaigą, o Rusijos Federacijai, pasak Latvijos premjero, išvedimas yra "kertinis žingsnis kelyje į demokratiją" ir "Sovietų Sąjungos tamsios praeities likimo pasmerkimas." Premjeras Gailis padėjo tarptautinei bendrijai už nuolatinę paramą, ir pavadino tarptautinių organizacijų bei JT Generalinio Sekretoriaus veiklą "puikiu prevencijos diplomatinės pavyzdžiu."

Užbaigus armijos išvedimus, būtina nuosekliai vykdyti visų kitų susitarimų reikalavimus, pasakė Latvijos Ministras Pirmininkas, minėdamas su Rusija sudarytus susitarimus dėl Skrundos radiolokacinės stoties Latvijoje ir Paldiskio laivyno bazės demonavimo Estijoje. M. Gailio teigimu, liko ir kiti spręstini klausimai. "Geresnio bendradarbiavimo reikia sprendžiant klausimą dėl karinio tranzito per Lietuvos (Nukelta į 3 psl.)

Mieli Broliai, Sesės!

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

Švęsdami Kristaus gimtadienį mes instinktyviai prisimename pirmųjų Kalėdų sceną: užteigęs šeimnininką, sakantį Marijai ir Juozapui "jums nėra vietos", šaltą gyvulių olą, edžiose gulintį ką tik gimusį kūdikį, nustebusius piemenis, dangaus angelus giedančius "Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė jo mylimiems žmonėms" (Lk. 2:14).

Šioje "Dievui garbės ir ramybės žmonėms" šventėje labiau negu kitu laiku išskyla ir liūdna šių dienų žmonijos padėtis: metų metais besitęsiančios brolių žudybės, masinės, įstatymais įteisintos negimusių kūdikių žudymas, milijonai vaikų, augančių be tėvų meilės, viešpataujantis socialinis neteisingumas ir moralinis chaosas.

Šiame Kalėdų laikotarpyje dažniau nei kitu laiku nė vienas iš mūsų savęs klausia, kodėl po 2000 metų Kristaus apreiškimos Dievo meilės žmogui, tiek daug pasaulyje neapykantos ir neteisingumo?

"Jei Dievas leido žmonijai patirti socializmo, gimusio kapitalizmo, siaubą milijoninėmis aukomis, kodėl jie (kompartijų sekretoriai) turi grįžti vėl į tą pačią vietą?" klausia Lietuvos "Mažosios studijos" radijo klausytoja (1993).

"Dievas yra meilė" teigia Šv. Raštas (Jn.4:8), o meilė yra laisvė.

Dievas mus sutvėrė neatsiklausęs mūsų, bet tolimesnį pasirinkimą paliko mums patiems. Jis pateikia laimingam tvarkingam gyvenimui taisyklę, bet neverčia ją priimti. "Prieš tave aš pastatau gyvenimą ir mirtį. Pasirink gyvenimą", sakė Dievas Mozei, pateikdamas 10 įsakymų.

Tik Mergelei Marijai sutikus būti motina, Dievo Sūnus įsijungė į žmonijos istoriją, tapo mūsų Išganytojas ir Brolis. Kaip bejėgis kūdikis Kristus atėjo į pasaulį, kad kiekvienas žmogus be baimės ir laisva valia galėtų jį priimti ar atmesti.

"Aš stoviu prie durų ir beldžiu; jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi" (Apr. 3:20). Kristus prašosi, bet nesiveržia. Sielos duris galima atidaryti tik iš vidaus. Tik mes patys tegalime įsileisti Kristų į savo gyvenimą.

Krikščionybė nėra paveldimas turtas. Kiekvienas žmogus privalo iš naujo, sąmoningai priimti Kristų kaip savo Išganytoją ir Viešpatį. Kaip pirmųjų Kalėdų naktį į pasaulį, taip dabar į kiekvieno mūsų gyvenimą Jis ateina kaip bejėgis kūdikis, reikalingas meilės, globos ir apsaugos, kad galėtų augti ir bręsti, kad per mūsų gyvenimą galėtų skleisti pasaulyje savo meilę, tiesą ir šviesą.

Į tą kodėl po 2000 metų tiek mažai pasaulyje "garbės Dievui ir ramybės žmonėms", atsako paskutinių socialinių tyrimų duomenys. 85% amerikiečių laiko save krikščionimis, tačiau tik 45% priima Šv. Rašto teigimą, kad per krikštą žmogus tampa "Dievo vaiku" (Jn. 1:12), prisiima įsipareigojimą "būti pasaulio šviesa ir žemės druska", 52 milijonai amerikiečių priima šv. Komuniją, tačiau tik 30% tiki į Kristaus pareiškimą "iš tiesų, iš tiesų sakau jums... mano kūnas yra tikras valgis ir mano kraujas tikras gėrimas" (Jn. 6:53-55).

Kasmet su nauju ilgesiu laukiame pasirodant Betliejaus žvaigždės, su šviežia viltimi sutinkame angelų paskelbtą Gerąją Naujieną, nes tikime, kad Dievo Sūnus, tapęs Emanueliu – Dievas su mumis – daugiau pasaulio nebepalieka ir kas kartą daugiau žmonių sąmoningai pasirenka Kristų savo "keliu, šviesa ir gyvenimu".

Kai šių metų birželio 25 dieną New Yorke vyko homoseksualų 25 metų oficialaus pripažinimo sukakties paminėjimas, tą pačią dieną Amerikoje ir kituose 174 kraštuose sąjūdžio "Jaunimas už Jėzų" surengtame maldos ir atsisteisimo žygyje dalyvavo per 15 milijonų, daugumoje jaunimas, (USA Today, 1994-VI-27). O š.m. lapkričio 8 d. Amerikos senato ir kongreso rinkimuose "mirties kultūros" propaguotojai patyrė didžiulį pralaimėjimą: visi 46 "už gyvybę" pasisakę kandidatai (respublikonai ir demokratų) buvo balsuotojų išrinkti atstovauti tautai.

Džiugių ir viltingų Šv. Kalėdų ir Dievo palaimintų Naujųjų 1995-jų metų linkių visiems, gyvenantiems išėjimoje ir tėvynėje.
Vysk. Paulius A. Balakakis, O.F.M.

Visus DIRVOS skaitytojus, rėmėjus ir bendradarbius sveikiname su Šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais, linkėdami nuolatinės giedros Jūsų gyvenimo kelyje.
DIRVA ir VILTIES draugija

Girdėta iš Vilniaus

• LIETUVOS IR LATVIJOS VADOVAI SUSITIKO SU ČEKIJOS PREZIDENTU. Latvijos Prezidentas Guntis Ulmanis griežtai atmeta Rusijos norą kontroliuoti Latvijos įstojimą į NATO. Tai po pokalbio su Čekijos respublikos Prezidentu Vaclavu Havelu pasakė G. Ulmanis. Latvijos saugumą garantuoti gali tik NATO.

Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas, po susitikimo Budapešte pokalbiams su V. Havelu atvykęs į Prahą, pasakė, kad tarp Rusijos ir Lietuvos dabar nėra neišsprendžiamų problemų. Rusijos priekaištai, esą, Estijoje pažeidžiamos rusų mažumos teisės, A. Brazausko nuomone, yra perdėti. Pačioje Lietuvoje tuo atžvilgiu nėra problemų, nes tik 9 procentai gyventojų yra rusai. Apie tai pranešė Čekijos spaudos agentūra.

Čekijos Respublika yra pažengusi keletą žingsnių toliau už Lietuvą permainų bei prisijungimo prie Vakarų Europos struktūrų procese, trečiadienį Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas pasakė žurnalistams po susitikimo su Čekijos Prezidentu Vaclavu Havelu.

Lietuva yra suinteresuota pasinaudoti Čekijos patirtimi ir "eiti jos pramintu keliu", pasakė Lietuvos Respublikos Prezidentas ir pridūrė, kad abi šalys pasirinko tą patį kelią, ir Lietuva stengsis nuo jo nenukrypti.

Dabar Baltijos valstybėms atsivėrė perspektyva integruotis į Centrinės Europos laisvosios prekybos susitarimą (CEFTA), pasakė žurnalistams V. Havelas. Antra vertus, šis procesas reikalauja, kad būtų pasiekti dvipusiai susitarimai dėl laisvųjų prekybos zonų tarp dabartinių CEFTA narių ir trijų Baltijos šalių, sakė Čekijos Respublikos Prezidentas.

Kai tik šie susitarimai bus pasirašyti, nebeks jokių kliūčių sušaukti aukščiausio lygio susitikimą su Vyšehrado šalimis (Čekija, Slovakija, Vengrija ir Lenkija), kurį surengti jau anksčiau siūlė A. Brazauskas, pareiškė V. Havelas.

Čekijos Respublika visada pripažino, kad yra tam tikrų "bendrų bruožų" tarp Čekijos ir Baltijos šalių, ypač Lietuvos, kalbėjo Čekijos Prezidentas.

Šį pirmadienį ir antradienį Algirdas Brazauskas dalyvavo Europos Saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos valstybių vadovų susitikime Budapešte. Savo kalboje jis, be kita ko, pažymėjo, jog Lietuva, kaip ir kitos Baltijos valstybės, nesutiks, kad Europa būtų dalinama į įtakos sferas. Algirdas Brazauskas pirmininkavo vienam iš septynių susitikimo posėdžių.

• **PAŽYMĖTAS PREKYBOS PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ LIETUVOJE 70-METIS.** Praėjusį savaitgalį Vilniuje įvyko Pirmasis Lietuvos prekybos ir pramonės rūmų kongresas, skirtas Prekybos, pramonės ir amatų rūmų Lietuvoje įsteigimo 70-mečiui pažymėti.

Lietuvos prekybos ir pramonės rūmai buvo įkurti 1924 m. gruodžio mėnesį Lietuvos Respublikos Prezidento pasirašytu dekretu ir atstovavo Lietuvos prekybos, pramonės, kredito, kooperatyvų įmonėms šalyje ir užsienyje, teikė Vyriausybei įvairius pasiūlymus.

Nuo 1991 metų Lietuvoje pradėjo formuotis šiuolaikinio Europos modelio regioninių prekybos ir pramonės rūmų sistema. Lietuvos prekybos ir pramonės rūmų asociacija 1993 metų spalio mėnesį buvo priimta nariu į Tarptautinius prekybos rūmus (ICC) ir Europos prekybos ir pramonės rūmų asociaciją.

Kongrese dalyvavo svečiai iš Latvijos, Estijos, Rusijos ir Vokietijos.

Kongrese pranešimą padarė į Lietuvą atvykęs Tarptautinių prekybos rūmų (ICC) Generalinis sekretorius Jean-Charles Rouher. Jis pažymėjo, kad šis jubiliejus dvigubas, nes šiemet taip pat sukanda 75 metai, kai buvo įkurta ICC – šiuo metu didžiausia ir įtakingiausia pasaulyje verslo organizacija, atstovaujanti tūkstančiams kompanijų, profesinių organizacijų ir prekybos asociacijų. ICC nacionaliniai komitetai yra daugiau kaip 60-yje šalių. Rytų Europoje ICC kol kas neturėjo nė vieno nacionalinio komiteto. Lietuva tapo pirmąja šio regiono valstybe, kurioje įsteigtas toks komitetas.

• **BALTIJOS ŠALIŲ KARIŠKIAI BUS APMOKOMI DANIJUOJE.** Kitais metais sausio mėnesį į Daniją pratyboms atvyks po 32 kariškius iš Latvijos, Estijos ir Lietuvos. Po pratybų Danijoje Baltijos šalių kariškiai vasario mėnesį kartu su da-nais vyks į serbų okupuotą Kroatijos Krajinos sritį. Jie pakeis ten tarnaujančius Danijos bataliono DANBAT kariškius.

96 Baltijos kariškius pratyboms pakvietė Danijos gynybos ministras Hansas Hekerupas (Hans Haekkerup). Pratybose Baltijos kariškiai bus rengiami taikos išsaugojimo operacijoms. Iš kiekvienos Baltijos šalies į Daniją atvyks po vieną karininką, penkis seržantus ir 26 eilinius. Apmokymai vyks Danijos armijos kovinėje mokykloje Odsbiolyje, vėliau Livgardene ir Šiaurės Jutlandijos arterijos pulke.

Į Kroatiją Baltijos kariškiai kartu su 900 danų kariškių išvyks vasario 6 dieną.

• **VYRIAUSYBĖ PLANUOJA 419 MILIJONŲ BIUDŽETO DEFICITĄ.** Trečiadienį ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius ir finansų ministras Eduardas Vilkelis Seimo plenariame posėdyje pristatė patikslintą 1995 metų valstybės biudžeto projektą.

Serbai laimi karą

Buvusioje Jugoslavijoje toliau vyksta civilinis karas, kurį aiškiai laimi serbai. Pasakutiniame NATO valstybių užsienio reikalų ministrų pasitarime dar aiškiau pasirodė skirtumai tarp sąjungininkų pozicijų. Amerika linkusi daugiau padėti musulmonams, Bosnijos kovotojams, o britai ir prancūzai bijo rizikuoti savo kareivių gyvybėmis. Užsienio reikalų ministrai, savo kalbose įrodinėjo, kad jokių didelių skirtumų NATO valstybių tarpe nebuvo ir nebus, susitarė siekti taikos diplomatiniais keliais. Tuo pačiu pasisakyta, kad serbams nereikia bijoti rimtesnių puolimų. Lapkričio 21 d. 39 karo

Pateiktame projekte pakeista planuojamų biudžeto pajamų bei išlaidų suma, taip pat 37 mln. litų padidintas biudžeto deficitas. Dabartiniame projekte numatoma surinkti daugiau kaip 3133,2 mln. litų biudžeto pajamų (anksčiau buvo 2998,8 mln. litų), o išlaidos sudarytų 3552,6 mil. litų (anksčiau buvo planuota 3380 mln. litų).

Finansų ministro E. Vilkelio nuomone, 419,4 mln. litų biudžeto deficitas yra "normos ribose", nes jis sudarys tik apie 1,9 proc. bendrojo vidinio produkto.

Ministras teigė, kad biudžeto pajamas būtų galima padidinti net 215 mln. litų. E. Vilkelio nuomone, šias pajamas įmanoma surinkti iš trijų rūšių pagrindinių mokesčių – pridėtinės vertės, akcizo ir fizinių asmenų pajamų. Ministras savo optimizmą grindė, jo nuomone, gana neblogu nacionalinio biudžeto vykdymu spalio ir lapkričio mėnesiais. Spalio mėnesį biudžetas gavo 368 mln. litų, o preliminariais duomenimis lapkričio mėnesį bus surinkta daugiau kaip 427 mln. litų. Iš viso šių metų biudžeto pajamos turėtų siekti 4 mlrd. litų.

Premjeras Adolfas Šleževičius pabrėžė, kad kitų metų biudžetas yra socialinės orientacijos. Vidutinis darbo užmokestis kitąmet turėtų siekti 460 litų, o infliacija neviršyti 25 proc.

• **LIETUVOS TAUTINĖS MAŽUMOS RENGIASI BURTIS Į SAVO PARTIJĄ.** "Nacionalinių mažumų visuomeninės organizacijos neturi teisės atstovauti savo interesams nei įstatymų leidybos nei vykdomosios valdžios organuose. Todėl kuriama Lietuvos tautinių mažumų partija (LTMP), kurios nariai gali būti įvairių tautybių Lietuvos piliečiai, ir kurie taip turės galimybę integruotis į oficialų Lietuvos gyvenimą", sakė Eltai Lietuvos rusų bendruomenės pirmininkas Piotr Frolov.

Steigiamąją LTMP suvažiavimą planuojama surengti iki sausio 10 dienos. Pasak iniciatorių, partijos nariais jau panorą tapti rusų, ukrainiečių, lenkų, baltarusių, totorių, karaimų ir graikų tautybės Lietuvos piliečiai.

Pagal parengtus Tautinių mažumų partijos įstatų ir programos projektus, partija savo tikslų sieks dalyvaudama Prezidento, Seimo, savivaldybių rinkimuose, propaguodama savo veiklą spaudoje, bendradarbiaudama su kitų šalių panašios krypties partijomis.

Pasak Piotro Frolovo, Lietuvos pilietybės įstatymas kitų tautybių piliečių teises gina atsižvelgdamas į pasaulyje priimtas kitataučių atžvilgiu nusistovėjusias konstitucines normas. Tačiau oficialiai nedalyvaudami Respublikos politiniame, socialiniame ir ekonominiame gyvenime ir likdami nuošalyje, ypač rusų tautybės piliečiai, jaučiasi išstumti.

"Niekaip nesulaukiu atsakymo iš vyriausybinių įstaigų dėl pastatų grąžinimo, priklausiusių iki 1940 metų rusų visuomeninėms organizacijoms, nes neskubama priimti visuomeninių organizacijų įstatymo. Kol jo nėra, panašių klausimų neišspręs nė viena Lietuvos visuomeninė organizacija", sakė P. Frolovas. Jis mano, kad visas šias problemas taip pat galės padėti spręsti Lietuvos tautinių mažumų partija.

• **PASKIRTAS TEISĖJAS, KURIS TIKRINS ŽURNALISTO ŽUDIKŲ BYLĄ.** Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Mindaugas Lošys pavedė vienam iš Aukščiausiojo Teismo teisėjų patikrinti žurnalisto Vito Lingio nužudymo bylos medžiagą. Siekiant išvengti nereikalingo domėjimosi ir grasinimų, teisėjo pavardė nėra skelbiama.

Patikrinimas bus atliktas remiantis už žurnalisto nužudymo organizavimą mirties bausme nuteisto Boriso Dekanidzės advokatų priežiūriniu skundu. Advokatai prašo sustabdyti nuosprendžio vykdymą ir žurnalisto žudikų bylą perduoti naujam teisminiam nagrinėjimui.

Neįvardintajam Aukščiausiojo Teismo teisėjui bylai patikrinti reikės ne mažiau kaip mėnesio. Po to jis padarys pranešimą Aukščiausiojo Teismo pirmininkui ar jo pavaduotojui, kurie ir spės, ar yra pagrindas užprotestuoti nuosprendį.

(B.B.) -000-ELTA

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

lėktuvai, daugiausia amerikiečių, puolė serbų aviacijos bazę Udbinoje, buvo bombarduotas tik lėktuvų pakilimo takas. Po kelių dienų lėktuvai apšaudė serbų priešlėktuvines baterijas šiaurės vakarų Bosnijoje ir Krajinoje, kurią serbai atėmė iš Kroatijos šio karo pradžioje.

NATO karinės jėgos oficialiai šiame kare nedalyvauja. Taikos priežiūra yra Jungtinių Tautų rankose. Saugumo Taryba turi paprašyti NATO vadovybės, jei norima pagrasinti serbams ar juos

nubausti. Saugumo Taryba paprašė karo lėktuvų paramos lapkričio 19 d., serbai pradėjo pulti Jungtinių tautų laisvu ir saugiu miestu paskelbtą Bihac. Saugia zona paskelbtas ir Sarajevas, tačiau serbai valdo to miesto vandenį ir elektros energiją, o dabar vėl apšaudė artilerijos sviediniais ir raketomis.

Pasirodžius NATO lėktuvams, serbai tuoj suėmė Jungtinių Tautų taikos priežiūros kelis šimtus kareivių, jų tarpe daug kanadiečių. Kanados vyriausybė paskelbė, kad Kanadoje daug kas siūlo atsiimti tuos kareivius iš buvusios Jugoslavijos. Diplomatinės sluoksniuose jau atvirai kalbama, kad visam pasauliui būtų daug saugiau, jei būtų pripažinta, kad Bosnija karą pralaimėjo. Buvusią Jugoslaviją reikėtų padalinti per pusę. Vienoje pusėje būtų Kroatija ir Bosnija, o kitoje – Serbija. Amerikos Kongrese vyrauja nuomonė, kad toks teritorijos skirstymas būtų atlyginimas serbams už jų agresiją, už musulmonų žudymą. Bosnijai būtų padaryta didelė skriauda, nes jos vyriausybei buvo uždrausta įsigyti ginklų ir tuo pačiu buvo draudžiama gintis.

Jungtinių Tautų atsiųsti kareiviai yra iš daugelio kraštų nuo Bengalijos iki Ispanijos. Teoretiškai tie kareiviai yra laikomi neutraliais, nešališkais stebėtojais, kurie tik padeda pristatyti nukentėjusiems nuo karo maistą, vaisius ir apsaugą. Tą bešališkumo įspūdį sugriauna kiekviena NATO karo lėktuvų numesta bomba. Manoma, kad Bosnijos serbų vadai tyčia provokuoja tokius puolimus. Daugumas stebėtojų įsitikinę, kad jokios bombos Bosnijos neišgelbės, musulmonai jokių žemių iš serbų neatsiims. Bijoma, kad sustvarkę su Bosnijos musulmonais, serbai pradės naują žygį į Kroatijos valdomas serbų žemes.

Europos Sąjungos valstybės pirmąsias ekonomines sankcijas Serbijai paskelbė jau 1991 m. lapkričio mėn. Sankcijos privertė Serbiją atsisakyti kai kurių siekių, net nutraukti ryšius su Bosnijos serbų vyriausybe. Jungtinių Tautų stebėtojai įsitikinę, kad Belgrado valdžia tikrai nepalaiko Bosnijos serbų kovos. Lapkričio mėn. Jungtinės Tautos atšaukė kelias sankcijas, atšaukė kultūrinių ryšių su Serbija uždraudimą, leido atgaivinti sporto ryšius, leido lėktuvams skraidyti į Belgrado aerodromą. JT dar

(Nukelta į 9 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

REIKIA KALBĖTI VIENU BALSU

Juozas Žygas

Atrodo, kad visiems yra labai aiškus vienybės reikalas. Įvairūs veikėjai ir politikieriai, apie vienybę kalba bet kiekvienas savaip ją supranta. Šis rašinys nėra skirtas šeimų ar partijų vienybei palaikyti. Bet esminis ir gyvybinis klausimas – tai Baltijos tautų vienybė. Dešimtmečiais buvo apie tai kalbėta, bet niekuomet prie realios vienybės, dar nebuvo prieita. Nežiūrint to, kad ta tema buvo daug rašalo išlieta, bet buvo ir keletas priežasčių, kodėl nebuvo galima susitarimo pasiekti. Viena, kad buvo vadovaujamosi utopine vizija, pasitikima pasirašytomis su Rusija sutartimis ir Tautų Sąjungos prestižu.

Be to, latviai į Lietuvą, su rimtu pagrindu, iš aukšto žiūrėjo. Antra, didelė kliūtis buvo Vilniaus ir Klaipėdos klausimai. Prieškarinė Latvija teritorinių problemų neturėjo. Dabar pulkai Lietuvai vadovaujančių žmonių, po užsienius važinėja ir įvairias sutartis sudarinėja. Jau būtų net sunku išvardyti, į kiek įvairių sąjungų ir blokų (dideliu vyriausybės žmonių džiaugsmui), Lietuva buvo priimta "asocijuota" nare. Ir kokia nauda iš to viso tėra? Tai praktiškai, iš daugumos tų "asocijū", beveik jokios naudos nėra. Džiaugsmas tęsiasi iki tol, kol reikia nario mokesčius mokėti. Labai daug dėmesio yra NATO ir Jungtinėms Tautoms skiriama. Manoma ir bandoma visuomenę įtikinti, kad narystė jose yra išgelbėjimas ir saugumo garantas.

Nesu priešingas NATO ar Jungtinių Tautų organizacijoms, bet manyčiau, kad būtų klaidinga į jas visas viltis sudėti. Reikia tik pasiziūrėti į tai, kas dabar Bosnijoje vyksta! Net iki tokių nesą-

monių buvo prieita, kad Bosnijai buvo uždrausta net savvyginai ginklus pirkti! Dabar, šias eilutes rašant, per žinias pranešama, kad JT daliniai apsupti, o kai kurie į nelaisvę paimti. JT daliniams į spastus patekus, pripažįstama, kad JT pralaimėjo. Tad ar galima, į tokias Jungtines Tautas, savo visas viltis sudėti? Bendrai – Jungtinės Tautos yra plepalų tribūna, kurią kelios didžiosios valstybės, savo tikslams naudoja.

Jeigu bent viena iš Baltijos valstybių krizė ištiktų, tai iš NATO ir JT, dar mažiau pagalbos būtų susilaukta. Visa nauda iš to tebtų, kad pasiūlytų derėtis. Bet mūsų ir kaimynų padėtis tokia, kad nebūtų laiko nei derības pradėti. Nereikia manyti, kad Anglijai ar Prancūzijai, mes labai rūpime. Nereikėtų užmiršti, po praėjusio karo D. Britanijos parlamente pasakytus žodžius: "Su prantame ir užjaučiame, bet dėl jų laisvės – nei vieno karo laivo nėra verta paaukoti!"

Reikėtų žinoti ir gerai į galvą įsikalti, pagrindinę politinę taisyklę: "Valstybių santykiuose nėra draugų, tik bendri interesai". Taip pat yra žinomas ir kitas angliškas posakis: "Biznį daryti ir su pačiu velniu galima". Tad nereikia didžiųjų valstybių diplomatų šypsenoms pasitikėti. Nes jos gali būti labai apgaulingos. Reikia ieškoti gerų ir draugiškų santykių su tais, kurie bendrus interesus turi. Su jais reikia rasti bendrą kalbą ir sudaryti Baltijos ekonominį, politinį ir karinį bloką. Žinoma, toks blokas nebus nei ekonominiai, nei kariniai didelė jėga, bet vis tiek žymiai geriau, negu trys mažos valstybėlės. Temai esant svarbiai ir neišbaigta, apie tai bus kitą sykį.

LIETUVOS PREZIDENTO VIZITAS VATIKANE

Praėjusį penktadienį Algirdas Brazauskas su oficialiu vizitu lankėsi Vatikane. Prieš tai dvi dienas jo vadovaujama delegacija buvo su neoficialiu vizitu Italijos Respublikoje.

Lietuvos delegacija pagal Vatikano oficialų protokolą buvo palydėta į Šventojo Tėvo biblioteką. Čia Popiežius ir Prezidentas kalbėjosi vieni. Jų pokalbis užtruko 30 minučių, nors buvo numatyta 15.

Šventasis Tėvas domėjosi Lietuvos santykiais su kaimyninėmis valstybėmis, valstybės ir bažnyčios santykiais, sakė po susitikimo su Popiežiumi Respublikos Prezidentas. Pokalbyje Popie-

žius prisiminė vizitą Lietuvoje, teiravosi apie bažnytinio turto grąžinimą, išreiškė didelį susirūpinimą dėl karo buvusioje Jugoslavijoje. Šventasis Tėvas ir Prezidentas kalbėjosi su vertėju itališkai, o asmeniniais klausimais – ir lenkiškai.

A. Brazauskas Šventajam Tėvui įteikė tris dovanas: mozaiką iš gintaro, vaizduojančią Kryžių kalną, lietuviškai išleistą Jono Pauliaus II knygą "Meilė ir atsakomybė" bei nuotrauką, kurioje prieš metus užfiksuotas Popiežiaus ir Prezidento susitikimas Vilniuje. Popiežius įteikė Prezidentui Vatikane esančių meno kūrinių reprodukcijų albumą.

Po to Šventasis tėvas ir Lietuvos delegacija tų pačių Apaštalo rūmų Popiežiaus Klemenso VIII salėje susitiko su Lietuvos verslininkais ir žurnalistais, lydinčiais Respublikos Prezidentą jo oficialaus vizito Vatikane metu. Šventasis Tėvas, kaip pažymėjo Vatikano protokolo darbuotojai, parodė mūsų valstybės delegacijai ypatingą dėmesį. Jie kiekvienam verslininkui paspaudė ranką, pasikalbėjo, įteikė po rožančių. Nors protokole nebuvo numatyta, bet Šventasis tėvas priėjo ir prie žurnalistų, pasisveikino su jais, pasikeitė keliomis sveikinimo frazėmis.

Lietuvos Prezidentas susitiko su Vatikano valstybės sekretoriumi kardinolu Angelo Sodano.

(Nukelta į 6 psl.)

JUNG TINĖSE TAUTOSE ...

(Atkelta iš 1 psl.)
teritoriją," pažymėjo jis. "Baltijos valstybės pabrėžia, kad karinis tranzitas turi būti vykdomas pilnai gerbiant esančius šalies įstatymus ir tarptautinės teisės principus. Baltijos valstybės ragina visas šalis pilnai gerbti ir vykdyti šiuos reikalavimus," sakė Gailis.

Latvijos premjeras savo kalboje Generalinės Asamblėjos salėje taip pat minėjo, kad Baltijos valstybės po išvedimo siekia normalizuoti santykius su Rusija visose sferose, išskirdamas geresnių tarpusavio prekybos sąlygų svarbą.

Po Latvijos atstovo kalbėjo Rusijos Federacijos naujasis Ambasadorius Jungtinėse Tautose Sergiejus Lavrovas. Ambasadorius pasidžiaugė, kad Rusijos Federacija pilnai įgyvendino visas Generalinės Asamblėjos rezoliucijas dėl kariuomenės išvedimo, "tuo demonstruodama savo išsipareigojimą gerbti naujai nepriklausomų valstybių lygybę, suverenumą ir nepriklausomybę."

Kalbos pradžioje Amb. Lavrovas pabrėžė, kad laikinas Rusijos karinių objektų veikimas Skrundoje, Latvijoje ir Paldiskio uoste Estijoje, "negali būti laikomas Rusijos kariniu buvimu tose valstybėse." Lavrovas išreiškė savo pasitenkinimą, kad "atverčiamas naujas puslapis Rusijos ir Baltijos šalių istorijoje", ir, kad dabar bus galima skirti didesnę dėmesį "humanitariniams ir prekybos klausimams" tarpusavio santykiuose.

Ambasadorius Lavrovas nepraleido progos paminėti ir Rusijos susirūpinimą dėl žmogaus teisių padėties "Baltijos valstybėse." Šis klausimas "domina Jungtines Tautas ir kitas tarptautines organizacijas, ... ir laukiame pažangos šiame svarbiame klausime."

Europos Sąjungos ir Austrijos vardu kalbėjo Vokietijos Ambasadorius Graf zu Rantzau. Prilygdinamas išvedimą su laiminga pasakos pabaiga, Vokietijos atstovas pavadino jį svarbiu pasiekimu visam regionui. Europos Sąjunga, pasak Ambasatoriaus, tikisi, kad visos suinteresuotos šalys toliau spręs išlikusius klausimus tarpusavio supratimo dvasia. "Kuomet vis labiau vystomi ryšiai tarp Europos Sąjungos ir Baltijos valstybių bei Rusijos Federacijos, Europos Sąjunga labai suinteresuota tolimesniu Baltijos šalių ir Rusijos santykių gerinimu," užbaigė savo trumpą kalbą Vokietijos atstovas.

Šiaurės šalių vardu kalbą sakė Danijos Ambasadorius Bent Haakonsen. Akcentuodamas ypatingą Baltijos Jūros regiono ypatingą reikšmę Šiaurės šalims, Danijos atstovas pasakė, kad Rusijos kariuomenės išvedimas padės visoje Šiaurės Europoje įtvirtinti saugumą ir stabilumą. "Ilgalais saugumas," kalbėjo Danijos Ambasadorius, "bus geriausiai pasiektas per glaudesnius ir gilesnius prekybinius, ekonominius bei kultūrinius ryšius tarp šalių."

Jungtinių Amerikos Valstijų delegacijos vardu kalbėjo Ambasadorius Karl Inderfurth, atsakingas už politinius klausimus Amerikos Misijoje Jungtinėse Tautose. Jungtinės Valstijos, teigė Inderfurth, dešimtmečiais rėmė Baltijos valstybių nepriklausomybės idėją, kuomet daugelis šalių pasaulyje manė, kad tai beviltiškas siekis. "Gal niekur kitur pasaulyje taip gerai nėra suprantamas Baltijos tautų pasiaukojimas" kaip Jungtinėse Valstijose, teigė Inderfurth. JAV visuomet palaikė Jungtinių Tautų pastangas padėti spręsti išvedimo klausimą, prisidėjo ir

prie paramos Rusijos Federacijai reintegruoti išvestus atgal į Rusiją karius bei jų šeimas.

Amerikos atstovas kalbos pabaigoje dar užsiminė, kaip ir Rusijos Ambasadorius prieš jį, apie žmogaus teisių padėtį Baltijos valstybėse. Primindamas Baltijos šalims jų išsipareigojimus tarptautinei bendrijai, jis kvietė Baltijos tautas "kurti savo ateitį principų, o ne netolerancijos, pagrindu."

Sesijoje kalbas taip pat sakė Čekijos ir Afganistano ambasadoriai. Čekijos Ambasadorius priminė savo šalies patirtį esant svetimai kariuomenei ir pasidžiaugė išvedimo susitarimais ir jų įgyvendinimu. Čekijos atstovas atkreipė klausytojų dėmesį į bendrą Rytų Europos kraštų problemą – po Rusijos kariuomenės buvimo kilusius žalos gamtai padarinius. Afganistano Ambasadorius Abdul Ghafoorai išreiškė jo šalies norą paremti principą, kad svetima kariuomė negali būti dislokuojama bet kurioje valstybėje be tos valstybės sutikimo, ir pasveikino Baltijos šalį su Rusijos kariuomenės išvedimu. Atkreipdamas dėmesį į Generalinio Sekretoriaus pranešimą, afganistanietis išreiškė viltį, kad likę klausimai, tame tarpe ir tranzito per Lietuvos teritoriją suregulavimas, bus greitai išspręsti dvišalių santykių pagrindu.

Nors kariuomenės išvedimo klausimo svarstymas oficialiai uždaromas ir išbraukiamas iš Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos dienotvarkės, Generalinis Sekretorius Boutros-Ghali savo pranešime šiuo klausimu išreiškė pasirošimą teikti, esant reikalui, savo paramą ir pagalbą likusių klausimų nagrinėjimui ir esamų susitarimų tarp Baltijos valstybių ir Rusijos įgyvendinimui.

Sukaktys, kurių neminime... – 6

MISLĖ: LAISVĖS KOVOTOJAI AR KARO NUSIKALTĖLIAI?

Antanas Dundzila

(Pabaiga)

Tęsiu pereitos savaitės numeryje pradėtą svarstymą apie Aurelijos Balašaitienės 1994-X-24 d. DRAUGE paskelbtą tokį teigimą: "Taigi ir dabar nežinia, ar mūsų braliai nužudyti partizanai turi būti gerbiami kaip laisvės kovotojai, ar pasmerkti kaip "karo nusikaltėliai". Tai ne vien istorinis paradoksas, bet ir mįslė, kurios joks išminčius nepajėgs išspręsti."

Pereitoje DIRVOJE apžvelgiau laisvės kovotojų vardo naudojimą Lietuvos partizanams. Mano išvada buvo aiški: Lietuvos partizanams "laisvės kovotojų" pavadinimas yra ir teisingas ir tinkamas. Šį kartą paliesiu "karo nusikaltėlių" prasmę bei tos etiketės taikymą Lietuvos partizanams ir tą, A. Balašaitienės iškeltą, mįslę.

Ar karo nusikaltėliai?

Pasauliniam karui pasibaigus, 1945 m. Anglija, JAV, Prancūzija ir Sovietų Sąjunga pasirašė sutartį karo nusikaltėliams teisti. Tos sutarties pagrindinius dėsnius šiame straipsnyje naudosiu. Jų yra trys: nusikaltimai prieš taiką, karinių veiksmų nusikaltimai ir nusikaltimai prieš žmoniskumą.

Dabartinė karo nusikaltimų sintezė, įstatymai bei papročiai, įvairios tuo reikalu tarptautinės sutartys savo šaknis turi 19-jo šimtmečio pradžioje. Tam tikra prasme visa tai yra taikos metu tauriai skambančios deklaracijos, kurių karo veiksmų įkarštyje praktiškai daug kas nepaiso, o, karą laimėjusieji, savųjų nusikaltėlių nieiško ir neteisio. Nežiūrint to, tos deklaracijos duoda bene vienintelį pagrindą rimtesniems svarstymams, kai bandoma mūsų partizanus kaltinti karo nusikaltimais. (Pažymėtina, kad partizanams okupanto segiotas "bandito" terminas į karo nusikaltėlių kategoriją neįeina, tai būtų atskira tema.)

Kaip matyti iš 1945 m. sutarties, pats pirmasis nusikaltimas yra nusikaltimas prieš taiką arba agresija. Agresija buvo uždrausta jau 1928 m. Paryžiuje taip vadinamo Kellog'o paktu, prie kurio beveik visos pasaulio valstybės, jų tarpe ir Lietuva anuomet prisidėjo. Lietuvos partizanų kokia nors agresija kaltinti negalima, nes jie kaip tik kovojo prieš agresorių ir ginklų kovojo ne svetur, bet tik savoje žemėje. (Lenkų Armijos Krajovos daliniai, partizanaudami Lietuvoje, papildė agresijos nuodėmę, jie yra karo nusikaltėliai Lietuvai.) Nuo savęs dar pridėčiau, kad bet kokia agresijos auka turi įgimtą teisę ypač aršiai gintis, spiaunant kad ir į tuos visus tarptauti-

nius dėsnius. Taigi, jei nebūtų buvę agresijos prieš Lietuvą, to rusų okupanto siautėjimo, genocido bei teroro užimtoje Lietuvos teritorijoje – tada nebūtų buvę nei partizaninio karo nei šiandieninės kalbos apie nusikaltimus. Partizanų karą iššaukė svetimos valstybės neteisėta agresija prieš Lietuvą. Čia yra nesugriauzamas (tačiau imperialistiniams rusų – komunistų apologetams nemalonus, nutylimas) argumentas.

Taktinio karo veiksmų nusikaltimais (nuodingos dujos, sprogstančios kulkos, belaisvių šaudymas ar blogas traktavimas ir t.t.) Lietuvos partizanų kaltinti nėra jokio pagrindo.

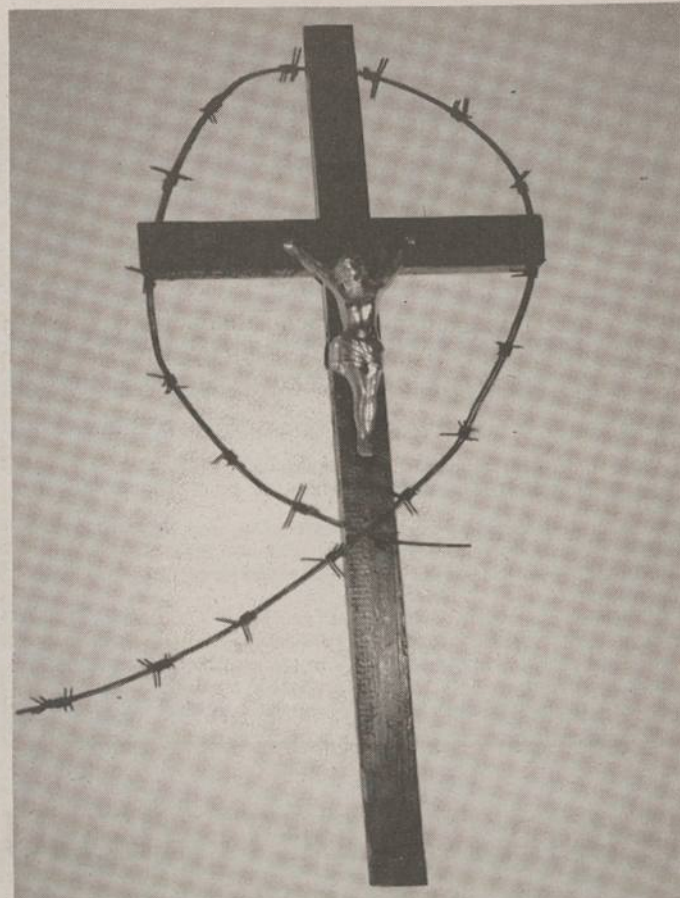
Kitų karinių veiksmų ir žmogiškumui nusikaltimų kategorijoje Lietuvos partizanų kovas galima svarstyti tik kaimų niokiojime ir kaltų ar nekaltų žmonių žudymo galimuose kaltinimuose. (Pastabėlė: skaitant visą nusikaltimų sąrašą, tiesiog sprogsta akys ir svyla pirštų galai – tiek ten išvardinta nusikaltimų, kurie taikytini abiem Lietuvos priešams, vokiečiams ir rusams, bei jų kolaborantams.) Tokiems nusikaltimams turime viską prašokančius abiejų Lietuvos okupantų nusikaltimus – pvz. komunistų partizanų išprovokuotas, vokiečių 1944-VI-3 d. įvykdytas žudynes bei sudegintą Pirčiupį ir neišprovokuotą, bet rusų 1944-XII-24 d. žvėriškai kartu su gyventojais Dzūkijoje sunaikintą Klepočių kaimą. Tai bai-

sūs karo metu siaučiančio (ir siuntančio) okupanto nusikaltimai. Nieko panašaus mūsų partizanai nėra įvykdę.

Taigi dar svarstytinas visuomeninio ar privatinio turto plėšimo ar pavienių sodybų deginimo kaltinimas. Tokių, partizanų įvykdytų, dokumentuotų veiksmų buvo, tačiau jie pateisinami arba okupanto iš teisėtų savininkų atimto turto perdavimu savo pakalikams arba okupanto kolaborantų baudimu. Kolaborantų baudime mirties bausmė glūdi platesnis klausimas, reikalingas tolygaus žvilgsnio.

Kolaborantų baudimas partizaninių veiksmų apimtyje yra suprantamas ir pateisinamas lygiai taip, kaip policijos veiksmai deramai funkcionuojančioje valstybinėje santvarkoje. Kadangi partizanai savo nusikaltėlius negalėjo bausti areštu ar panašiai, tad ir baudimas buvo kraštutinio pobūdžio, kaip kad priimta karo stovyje. Reikia tačiau nepamiršti, kad Lietuvos partizanų judėjime veikė pačių partizanų teisinės gairės, t.y., žinome apie oficialius karo lauko teismus, praktikuotus teisinius procesus ir t.t. Šį teigimą remiame ir okupanto ir pačių partizanų dokumentuotais daviniais.

Pačių partizanų literatūra liudija, kad pavieniai kovotojai įvykdydavo nepateisinamų nusikaltimų, tuo nusižėdami partizanų drausmei bei garbei. Tokiais atvejais griežtas karo lauko teismo sankcijas partizanai taikė ir saviesiems. Štai, A. Ramanauskas – Vanagas savo knygoje (1, p.138) rašo apie 1947 m. kovose žuvusį partizaną Jurginą, kuris partizanų karo lauko teismo buvo nuteistas sušaudyti už plėšikavimą ir nekaltų gyventojų žudymą.

Politinių kalinių, tremtinių ir partizanų kuriamame muziejuje Marijampolėje.
L. Kulbienės nuotr.

Partizanui Studentui mirties bausmė už panašius nusikaltimus įvykdyta 1949 m.

Reikia neužmiršti, kad partizanų vardu nusikaltimus vykdė ir okupanto stribai, provokatoriai. Šiuo būdu vietos gyventojai buvo bauginami, buvo skiepijama nepatikama, ugdomas nepasitikėjimas bei kerštas tikriesiems partizanams. Taigi į okupanto bei jo apologetų skelbiamą bet kokią "karo nusikaltimų" statistiką reikia žiūrėti labai kritiškai. Visų partizanams klįjuojamų nusikaltimų negalima naiviai priimti, nes juos klįjuoja pats mums prasikaltęs, ant užpakalinių kojų stovėdamas, okupantas bei jo apologetai. Provokatoriams, išdavikais tapusiems partizanams "apmokėti" prie N. Vilnos veikė speciali mokykla, yra išlikusi mokinių nuotrauka (2, p. 127).

Kaltinimas ankstyvesniu kolaboravimu su vokiečiais šiandien ypač yra madoje, bet jis yra apgaulingas, sukeltas. Kaltinama, tačiau tyliama, kad ir rusai buvo vokiečių kolaborantais, kad ir rusai ir vokiečiai Lietuvą buvo okupavę. Čia tikra parodija, nes – vagie, kepurė dega! – rusai 1939 buvo vokiečių santarvininkai, davė akstiną II-jam Pasauliniam karui, užpuolė Lenkiją, pasidalino Lietuvą! Visai nėra ko gėdintis, kad, Lietuvos pagrindžio vadovybė, besiruošdama karo pabaigos suirutei ir nepriklausomybės atstatymui, leido grupei Lietuvos karių eiti į kariniai žlugusios Vokietijos užfrontės diversantų mokyklą ir tikėjosi iš besitraukiančios vokiečių kariuomenės gauti ginklų savo reikalams. Šiuo žingsniu Lietuva nenusidėjo jokiems karo nuostatams, o tik gudriai ir suprantamai ruošėsi ginti savo interesus. Suomiai prieš rusus kartu su vokiečiais Rytų fronte kovojo, ta-

čiau jų jokiais karo nusikaltėliais ar nacių kolaborantais niekas nepravardžiuoja.

Apmąsčius šias mintis, atydziau pavarčius partizanų literatūrą, o taip pat ir okupanto anksčiau leistą knygų seriją (3), išvada paprasta: partizanams segti karo nusikaltėlių etiketę yra jei ne nusikaltimas, tai bent lietuviškųjų interesų ignoravimas. Jei kas nors bet kaip pakaltina žydus, sakoma, kad tai viešai smerktinas antisemitizmas. Mūsų atveju, aš sakau, kad čia yra smerktinas antilituanizmas.

Tai kokia čia, galų gale, mįslė?

Sakyčiau, kad čia jokia mįslė, o tik paskatinimas pagalvoti, kas ir kaip sakoma ar rašoma. Lietuvos partizanų istoriją reikia rimtai, visapusiškai svarstyti. Partizanų epas yra brangus mūsų tautos turtas. Svarstydami, neišleiskime iš akių to lietuviškųjų laisvės interesų išeities taško, užakcentuoto pereitame DIRVOS numeryje. Be jo svarstymas bus tik tauškalas mūsų spaudoje, nežinia kam tarnaujanti, prasta retorika.

Išnašos: (1) A. Ramanauskas – Vanagas, *Daugel krito sūnų*, knyga. 1991; (2) *Laisvės kovų archyvas*, V t., Lietuvoje leidžiama knygų serija, 1992; (3) Okupacijos metų serija "Faktai kaltina" ir kiti 1962 m. laikotarpio leidiniai apie... "buržuazinių nacionalistų antiliaudinę veiklą". Šiai temai literatūros yra daug, jos tarpe šį kartą neminėti J. Brazaičio, V. Vardžio raštai, JAV Kongreso 1953 m. Kersteno komisijos duomenys, dabar Lietuvoje išleisti išlikusių partizanų atsiminimai ir t.t.

Šiuo straipsniu baigiu ciklą apie partizanus, kuriam akstiną davė 50 metų sukaktis nuo ginkluoto pasipriešinimo pradžios.

(1994-XI-30)

Kitą savaitę: Vaclovo Sidžiausko atsiminimų knyga.

L I E T U V I !

Okupantas, teriodamas mūsų kraštą, daugumą nekaltų ūkininkų ištremė tolimon Sibira vergijon. Mūsų tautos budeliai iš tremtųjų žemę siulo TAU, norėdami nuslėpti dirvenuojančius arimus, liūdišančius apie jų niekšingus darbus. Sutikdamas dirbti mūsų brolių prakaitu ir ašaromis aplaistytą sodybą, nejačiomis padedi okupantui kurti vergiškąją kolchozą, kuris, kaip Rusiją privedė, taip ir Lietuvą, prives prie bado. Pagaliau ir pats nesi tikras, kad nebūsi ištremtas, kad ir su tavo turtu nebus pasielgta panašiai.

Lietuvi! Neprisidėk prie budelių, kurie mirksta mūsų brolių ašarose ir nebūk tautos išdaviku! Nedrįsk imti išniškintų sodybų! Tu naudos neturėsi, tik suteršdamas garbingą vardą, savo tautos žudikui padėsi.

P a r t i z a n a i.

Džukų partizanų atsišaukimas į gyventojus. (Originalas A. Dundzilos archyve).

IŠ BALIO GAIDŽIŪNO RUDENS VILNIUJE

Jonas Linkevičius

Paskutinė šių metų lapkričio savaitė Baliai Gaidžiūnui, poetui, žurnalistui, visuomenės veikėjui, visam laikui iš Clevelando grįžusiam į gimtąjį kraštą, buvo ištis turininga ir įspūdinga. Lapkričio 25 dieną jis kartu su Lietuvoje gyvenančiais savo artimaisiais, po penkiasdešimt vienerių metų pertraukos, Vilniuje atšventė aštuoniasdešimt trečiąjį gimtadienį. Gimtadienio išvakarėse jam buvo įteiktas Vyčio Kryžiaus ordinas. Sekmadieninėje radijo laidoje "Literatūros akiračiai" jo prisiminimų apie nueitą gyvenimo ir kūrybos kelią, paties poeto skaitomų eilėraščių klausėsi visa šalis.

Ordinas prie B. Gaidžiūno krūtinės buvo prisegtas lapkričio 23-iają, Lietuvos kariuomenės, o kartu ir Vyčio Kryžiaus dieną. Pernai, švenčiant Visos Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto susikūrimo penkiasdešimtmetį, buvo pagerbti ir apdovanoti kai kurie iš buvusių VLIK-o vadovų, o pirmieji šio komiteto organizatoriai, stovėję prie jo lopšio, per skubą buvo pamiršti. Ta klaida ištaisyta šiomet, nauju Prezidento dekretu Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanojant dr. A. Da-

mušį, dr. M. Mackevičių ir poetą, ilgametį "Dirvos" redaktorių B. Gaidžiūną. Dviem pirmiesiems ordinai įteikti Amerikoje, o trečiajam, prieš devynis mėnesius sugrįžusiam į tėvynę ir įsikūrusiam Vilniuje, Volungės gatvėje, pavežiotas ir grįžęs atgal iš už okeano ordinas, buvo prisegtas Prezidentūroje. Kartu kaip ir kitiems aukšto rango kariškiams, didžiai šaliai nusipelnusiems civiliams.

Ordino įteikimas sutapo su VLIK-o įsikūrimo diena. Ta proga B. Gaidžiūnas prisiminė, kaip 1943 m. lapkričio pabaigoje jo bute Kaune, Parodos gatvėje, maskuojantis gimimo diena, įvyko pirmasis organizacijos posėdis, kuriame buvo išrinkta VLIK-o valdyba, jam patikėtos vicepirmininko pareigos. O po pusmečio, deja, vlikiečiai buvo gestapo susekti, išblaškyti, kai kurie ir įkalinti. B. Gaidžiūnui, kuris vargais negalais išvengė bolševikų represijų, teko pereiti 351 dienos kančių ir pažeminimų trečiojo Reicho kalėjimuose kelią, ir tik laimingo atsitiktinumo dėka išliko gyvas. Pokario metais jis vėl darbavosi VLIK-o ta-

Baisogalos valsčiaus viršaitis Kasčionis kalba Polifonijos ansamblio koncerto pertraukoje, sveikinant baisogalietį B. Gaidžiūną, Joną Linkevičių, Antaną Butkų, Jadvygą Glaveckienę ir visus dalyvius. Koncerte buvo atliktas Felikso Bajoro 6 dainų, pagal Balio Gaidžiūno žodžius, Birutės Butkienės nuotr.

ryboje, tuo pat metu būdamas Vokietijoje Lietuvių tautinio sąjūdžio pirmininku, organizuodamas tautininkų veiklą.

Šį rudenį B. Gaidžiūnas priimtas į Lietuvos rašytojų sąjungą. Jos nariams malonu darbuotis kartu su didžiai savo visuomenine veikla ir kūrybą nusipelnusiu Lietuvai kūrėju. Juk Vyčio Kryžiumi apdovanoti ir sausio trylikąją žuvę televizijos bokšto gynėjai, klastingo priešo kulkos pakirsti Medininkų pasienio užkardos sargybiniai ir muitininkai! Prie jiems pastatytų paminklų eina nusilenkti visa Lietuva, į ją atvykstantys

aukšti svečiai!

Per palyginti trumpą laiką, kurdamasis Lietuvoje, B. Gaidžiūnas spėjo dalyvauti poezijos pavasario renginiuose, susitiko su savo žemiečiais, buvusiais mokslo ir darbo draugais Baisogaloje, Dotnuvoje, Kėdainiuose ir Kaune. Su savo tautiečiais jis dalijasi visų džiaugsmiais, rūpesčiais, nepritekliais, jaudinasi dėl nesantaikos, trukdančios kuriamajam darbui. Didžiausia jo svajonė – kad į Lietuvą sugrįžtų kuo daugiau jos vaikų, – kur jie bebūtų, kokiuose rojuose begyventų!

Būta ši mielą Vilniaus

rudenį ir tokių valandų, net dienų, kai B. Gaidžiūnui labai trūkdavo vaikų, vaikėčių, buvusių "Dirvos" bendradarbių, kitų artimųjų, likusių Clevelande, už okeano. Gera, kad ryšiai liko tvirti, daug kas iš atvykusių pasisvečiuoti į Lietuvą užsuka į Volungės gatvę, rašo laiškus. Su pakilia nuotaika B. Gaidžiūnas pasitinka šventas Kalėdas, Naujuosius metus, įsitikinęs, kad jo sugrįžimas padeda sutrumpinti kelią į Lietuvą besiruošiantiems ją aplankyti, ketinantiems sugrįžti visam laikui.

PASAULIAI ŽODŽIUOSE

(Algimanto Mackaus 30-tosios Mirties Metinėms)

Saulius Šimoliūnas

1951 metais Chicagoje lietuviškoje raštijoje pradėjo reikštis literatūrinis vunderkindas, 19-metis Algimantas Mackus. Jis pats rašė poeziją ir vertino kitų rašytojų kūrybą savo recenzijose. Jis recenzavo Juozo Kėkšto poezijos rinkinį Ramybė man kaip kad nykstančią lyriką ir kad filosofuojanti poezija nueina klaidingu keliu (DRAUGAS, 1951-12-15). O B. Rukšos antrąjį rinkinį Ugnies parda-vėją sutiko kaip formos patobulėjimą tematikos susiaurėjimo kaina (DRAUGAS, 1952-10-2). Pats Algimantas Mackus, išleidęs savo pirmą poezijos rinkinį Eilėraščių Alg. Pagėgio stapyvardžiu, pergyveno aštrią dvasinę ir meninę krizę. Jis, nelyg Stephane Mallarme ir Arthur Rimbaud praeito šimtmečio gale, žvelgė į save ir į savo sąmonę, kur nebesurado tradicinių atramų. Šie visi teoretiniai ir meniškai bandymai išsiveržė gausia kritine publicistika ir poetine bei dramine kūryba. Ir visiškai nauja ir originali lietuviška poezija gimė Chicagoje. Jis savo asmenišką krizę įsūgdė į savo

poezijos pagrindinę ašį.

Jo pirmutinis savitas poezijos rinkinys Jo yra žemė pasirodė 1959 metais, antrasis rinkinys Neornamentuotos kalbos generacija ir augintiniai – 1962 metais, trečiasis rinkinys Chapel B – 1965 metais (sekančiais metais po jo žuvimo automobilio katastrofoje). Praeitais metais Naujame Židinyje – Aiduose perspausdintas jo vaidinimas Slėptuvė (pirmą kartą pasirodęs po jo mirties NAUJIENOSE). Jo kritiški darbai, laiškai, visa kita memorabilia yra nesurinkti.

Algimantas Mackus yra neabejotinai pirmasis lietuvis poetas su dideliu talentu atpalaidavęs kūrėjo sąmonę nuo atsitiktinio krūvio. Teli-ko tik kūrėjo vidinis pasaulis. Štai vieno eilėraščio pavadinimas "Į apvalią spalvą", kur poetas tampa nelyg abstrakčiu tapytoju, o kito eilėraščio pavadinimas "Hermetiškoji daina" veda į poeto dvasios meninius ir religinius labirintus. Beje, būtų galima daugiau hermetiškuose Mackaus darbuose surasti asmenišką pergyvenimo įvykių, tačiau

tai nėra taip svarbu. Jis suprato jog lietuviškos ir viso pasaulio poezijos dailūs rūmai griūna ir jų vietoje atsistoja nauji pavojai ir naujos galimybės.

Jis suformavo savo naują credo: "Tikiu į mūsų literatūros tęstinumą internacionaliniu ir tautiniu mastu. Ir lietuvių poezijoje matau tvirtą grandinę: nuo liaudies dainų, nuo bereikšmių, vienok poetinių, autentiškų poezijos klausą rodančių sadauto rūto sadauto, iki Donelaičio hegzametų; nuo Putino ir Aisčio iki Radausko ir Žemės kartos, sofistikuotai išnaudojusių lietuvių poezijos raidą ir lietuvių prozodijos laimėjimus" (Metmenys, 1965, 9 nr.). Gi sau pačiam jis užsidėjo dar didesnius išsipareigojimus: "suprasti ne rūsčią malonę gyventi, bet pikną džiaugsmą numirti". Tai yra bandyti nueiti ten kur kiti nebandė eiti ir leisti sau nepasisiekti bandymuose.

Yra klaida leisti dekonstrukcionistams ir kitiems teoretikams, ypač kalbos srityje, galvoti jog Mackui kalba buvo vienintelė realybė, neturinti ryšio su išoriniu pasauliu, ir jog literatūra yra tik arbitrariška ženklų konstrukcija. Visai priešingai. Mackus bandė surasti tikrą ben-

drystę tarp tikrovės ir kalbos poezijos formoje, kas įvestų pojūčius ir pasaulį į totalinį žodį – neornamentuotą kalbą. Syki užklausia Mackų, kodėl jis neįveda daugiau idėjų savo poezijon. Jis atsakė jog eilėraščiai yra sudaromi iš žodžių, bet ne iš idėjų. Kitą kartą siūliau jam surasti kompozitorių jo poezijai. O jis man atsakė jog jis galvoja, jog jis pats sudėjo savo poeziją į muziką. Jau buvo kalbėta apie eilėraščių "į apvalią spalvą", kur Mackus žaidė su tapyba žodyje.

Mackaus žmona Dalia Juknevičiūtė (jie vedė 1957 metais), būdama dailininkė ir aktorė bei Mackaus knygų iliustratorė, nevartojo muzikos ar kokių pašalinių garsinių efektų skaitydama Mackaus kūrybą. Ji surežisavo ir pati su kitais skaitė "Chapel B" Jaunimo Centre Chicagoje ir įspūdis buvo pritrenkiantis. Panašiu būdu ji stengėsi pastatyti "Spėptuvę", bet be laiko mirė 1975 metais.

Beje, Dalia ir Algimantas buvo ne vien tik šeima, bet ir artimiausi bendradarbiai menuose ir savo sąmonėse. Algimantas parašė eilėraščių apie Vilnių, pavadintą "Miestu", kur "tik raudono aksomo uždangoj verčia baltas laivas" (aliuzija

Dalios tėvui režisieriui Romualdai Juknevičiui), o sekančią eilėraščių "Iš rūskano rudens ryto" dedikavo pačiai Daliai, jų vedybų proga, gi per visą poeziją rodomi angelai ir religiniai įvaizdžiai kuriuos Dalia kurdavo ar vaidindavo Adolfo Valeškos meno studijoje. Žinoma, jie įgavo visai naują poetinę formą ir paskirtį Mackaus kūryboje. Algimantas ir Dalia gyveno savo pasaulyje ir vaikais buvo jų meninė kūryba. Tai buvo sunkus, bet jų pasirinktas kelias. Jie man sakė jog jei turėtų vaiką, tai jam uždraustų būti menininku.

Kai Mackus gyveno ir kūrė, Amerikoje prasiveržė beatnikai poetai, kaip kad Allen Ginsberg ir kiti. Jie buvo protesto poetai prieš nusistovėjusias tradicijas ir gyvenimo būdus. Mackus neatsiliko nuo jų viešo poezijos skaitymo atžvilgiu. Kai tik baigdavo rašyti eilėraščių, eidavo baran skaityti savo draugams ir klausytojams. Gaila, kad jo skaitymai liko neužrašyti. Tačiau jis daug kuo skyrėsi nuo tų protesto poetų. Jis nebuvo tik socialinis reformatorius, bet pagrindinis poezijos pakeitėjas.

Kas būtų buvę, jei Mackus šiandien būtų 62 metų? (Nukelta į 10 psl.)

DVYLIKTASIS AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

(Už vienybę ir veiklą kartu su tauta -Lietuvos gerovei)

Dvyliktasis Amerikos lietuvių kongresas ir ALT suvažiavimas vyko š.m. spalio mėn 29-30 dienomis Chicagoje. Amerikos lietuvių kongresai rengiami kas penkeri metai ypatingai svarbiems reikalams aptarti. Kongrese dalyvavo 45 tarybos nariai ir 75 svečiai, jų tarpe Lietuvos vyriausybės atstovai, ir pareigūnai užsienyje, visuomeninių organizacijų atstovai, paskiri visuomenininkai. Gauta daug sveikinimų žodžiu ir raštu, daugumas sveikintojų įteikė ir aukas. Tai liudija, kad ALT veikla yra svarbi ir remtina. ALT yra aukšto politinio prestižo Amerikos lietuvių organizacija, kurią pripažįsta JAV užsienio reikalų pareigūnai ir per ALT vadovybę ir Jungtinių Baltų komitetą – JBANC palaiko nuolatinį ryšį.

ISKILMINGAS KONGRESO ATIDARYMAS

Šventiškai dekoruota salė, vėliavos, gėlės, bei tautinės juostos pasitiko kongreso dalyvius ir juos šventiškai nuteikė. Įvadinį žodį tarė M. Marcinkienė, kongresui rengti komiteto pirmininkė. Gr. Lazauskas – ALT centro valdybos pirm. kongresą atidarė, pasveikino kongreso dalyvius ir paskelbė kongreso šūkį: "Visi vieningai dirbkime kartu su tauta Lietuvos gerovei". Sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai. Invokaciją sukalbėjo prel. K. Vasilaiškas, Vilniaus katedros klebonas, Sibiro tremtinys.

Gr. Lazauskas į kongreso darbo komitetą posėdžiams pirmininkauti pakvietė: P. Oksą, Al. Pautienį ir J. Šukį, sekretoriauti – St. Dubauską, registracijos komisijai vadovauti pirmiminką – P. Bučą, ir į rezoliucijoms ruošti komisiją: pirmininku – K. Bur-

bą, bei narius P. Jokubką, Z. Juškevičienę, A. Mažeiką, dr. J. Valaitį.

SVEIKINIMAI

Dr. K. Bobelis, buvęs ALT bei VLIK pirmininkas, šiuomet LR Seimo Užsienių reikalų komiteto pirmininkas, pasveikino kongresą ir perdavė LR Prezidento Al. Brazausko ir premjero A. Šleževičiaus sveikinimą. Dr. K. Bobelis priminė didžiulius politinius ALT ir VLIK'o nuopelnus, siekiant laisvės Lietuvai, visus pakvietė ir ateityje dirbti Lietuvos gerovei. Trumpai apžvelgė Lietuvos politinį, ekonominį gyvenimą. Akcentavo, kad valstybės užsienio politika labai priklauso nuo krašto ekonomikos. Pasakė, kad užsienio kapitalo investacija ne tik stiprina valstybės ekonomiką, bet drauge teikia ir garantiją valstybės saugumui ir jos stabilumui. Kongresas pagerbė dr. K. Bobelį, jam buvo užrišta graži tautinė juosta.

Linas Linkevičius – LR Krašto apsaugos ministras pasveikino kongresą ir prašė Amerikos lietuvių padėti Lietuvai kurti demokratinį ir ūkinį valstybės gyvenimą. Teigiamai įvertino NATO ir Lietuvos, Latvijos, Estijos kariuomenių manevrus Pabaltijje. Pabrėžė Vyriausybės pastangas imtis griežtų priemonių nutraukti nusikaltimų grupuočių veiklą Lietuvoje.

Oskaras Jusys – Lietuvos atstovas prie Jungtinių tautų, New Yorke, pasidžiaugė ALT, VLIK'o politine veikla ir didžiuliu įnašu, siekiant laisvės Lietuvai ir kvietė, ateityje veikti Lietuvos labui.

El. Devenienė-Grigaitienė, nepailstanti ALT veikėja, ALT delegacijos narė pas JAV prezidentą D.F. Rooseveltą prašyti pagalbos oku-

puotai Lietuvai vaduoti, pasakė, kad delegacija iš Prezidento gavo teigiamą, Lietuvos laisvės atgavimo viltį žadinantį atsakymą. Prezidentas tada pasakęs, kad Lietuvos nepriklausomybė yra tik laikinai suspenduota, nutraukta, kad Lietuva atgaus laisvę ir gavo teisę veikti, siekti laisvės Lietuvai. E. Devenienė akcentavo, kad tik ALT veikėjų didelių pastangų dėka JAV įsileido keliasdešimt tūkstančių lietuvių pabėgėlių iš Europos į JAV. Visus kvietė padėti Lietuvai. Kongresas pagerbė E. Devenienę-Grigaitienę, jos 90-tojo gimtadienio

Dr. K. Bobelis – Lietuvos Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas ir dr. L. Kriaučeliūnas – Amerikos lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas Kongreso metu. Z. Degučio nuotr.

proga sugiedodamas jai "Ilgiausių metų".

P. Narutis – Lietuvių politinių kalinių sąjungos atstovas sveikino kongresą ir ALT už didelės politines pastangas, siekiant laisvės Lietuvai. Ypač pabrėžė ALT pastangas informuoti JAV vyriausybę apie SSSR vykdytą lietuvių tautos genocidą, telkti tautos genocido dokumentus ir juos perduoti Lietuvai. Pasakė, kad už SSSR padarytus nusikaltimus Lietuvai yra atsakinga Maskvos vyriausybė. Kvietė ALT vadovybę informuoti pasaulį apie SSSR padarytas skria-

das Lietuvai ir siekti, kad už moralinius ir medžiaginius nuostolius, padarytus tautai ir valstybei, Maskva atitinkamai kompensuotų. Kalbėtoju buvo ilgai ir vieningai plota bei pritarta.

Al. Regis – Mažosios Lietuvos rezistencijos atstovas, kvietė ALT vadovybę dėti pastangas susigrąžinti Mažąją Lietuvą prie Lietuvos teritorijos.

Dr. J. Valaitis – Socialdemokratų pirmininkas, aukštai įvertino politinius nuopelnus ALT, jos neatlaidžią veiklą per visus penkiasdešimt metų, siekiant laisvės Lietuvai. Kvietė nenutraukti ryšio

vos katalikų veiklą, pasakė kad religija Lietuvoje atgimsta, bažnyčios netik remontuojamos, bet ir statomos naujos. Telsių vyskupi-joje statoma net septyniolika naujų bažnyčių, veikia dvi naujai atkurtos kunigų seminarijos – Telsiuose ir Vilniuje. Apgailestavo dėl tautos susmugdytos moralės kvietė remti katalikų bažnyčios veiklą Lietuvoje.

Dr. V. Dargis – Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininkas, pasisakė prieš šmeižimą, niekinimą dr. K. Bobelio, daug veikusio, dirbusio dėl Lietuvos laisvės.

Kurtas Vėlius – Mažosios Lietuvos atstovas, pasakė, kad negana atgauti laisvės, bet svarbu ją išlaikyti. Kvietė padėti Lietuvai ir ALT įteikė asmeninę auką, tūkstančio dol. čekį.

V. Jokubaitis – Lietuvos atgimimo sąjūdžio pirmininkas, kvietė visus vienyti ir veikti Lietuvos gerovei.

Ed. Vengianskas – LKVS Ramovė pirmininkas, kongresui palinkėjo darnaus darbo, prasmingų nutarimų ir įteikė auką, \$ 925, vertės čekį.

J. Geštaitis – Rasine ALT skyr. pirmininkas, pasveikino ir įteikė auką, \$ 925 čekį.

P. Bučas – Lietuvių tautinių namų vardu įteikė auką, \$ 3000 čekį. Kongreso dalyviai skardžiu plojimu padėjo visiems aukotojams.

Raštu kongresą sveikino vysk. P. Baltakis, V. Landsbergis – LR Seimo opozicijos vadovas, Vl. Šoliūnas – LK Demokratų partijos pirmininkas A. Vaivada – nuširdus ALT reikalų rėmėjas, V. Sadauskas, Vyt. Mikūnas – Vydūno fondo pirm., ir kiti. Sveikinimus raštu perskaitė sekretorius St. Dubauskas.

VEIKLOS PRANEŠIMAI

ALT centro valdybos pirmininkas Gr. Lazauskas, pateikė 42-jų punktų veiklos darbų pranešimą. Svarbiausia – tai vesta neatlaidi akcija, darytas spaudimas, kad prezidentas B. Clinton spaustų Rusijos prezidentą B. Jelciną išvesti Rusijos kariuomenę iš Pabaltijo.

Dr. J. Genys, ALT atstovas Baltų komitete JBANC, pateikė ilgą, išsamų veiklos pranešimą. Jis pasakė, jeigu per penkiasdešimt metų Jungtinėse valstijose buvo

(Nukelta į 7 psl.)

LIETUVOS PREZIDENTO VIZITAS VATIKANE

(atkelta iš 3 psl.)

Penktadienį po pietų Lietuvos delegacija lankėsi ambasadoje prie Šventojo Sosto ir Maltos ordino bei pas Maltos ordino Didįjį Magistrą Fra Andrė Bertjė.

Lietuvos ambasadorius prie Šventojo Sosto ir Maltos ordino Kazys Lozoraitis sakė, kad ryšiai su šiuo ordinu plėtojami nuo 1989 metų, kai ordinas vienas iš pirmųjų Vakarų organizacijų pradėjo siųsti humanitarinę pagalbą laisvėjančiai Lietuvai.

Susitikimu su Maltos ordino Didžiuoju Magistru ir riteriais baigėsi Lietuvos Prezidento ir jį lydinčios delegacijos oficialus vizitas Vatikane ir darbo vizitas Italijoje.

(ELTA)

Šv. Kalėdų ir Naujųjų 1995 Metų proga nuoširdžiausiai sveikiname atsikėlusią laisvam, nepriklausomam ir demokratiniam gyvenimui Lietuvos Respubliką. Linkime jos žmonėms darnios kloties, siekiant santarvės ir visokeriopos dvasinės ir medžiaginės gerovės.

Sveikiname visus Amerikos lietuvius, remiančius Amerikos Lietuvių Tarybą, tęsiant Amerikoje reikalingą politinę ir Lietuvai pagalbą veiklą. Visi vieningai dirbkime kartu su Tauta Lietuvos gerovei!

Amerikos Lietuvių Taryba

*Geriausieji sveikinimai
Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų
progomis mūsų draugams,
kolegoms ir giminiams
Lietuvoje ir užsienyje
Mečys ir Eleonora Valiukėnai*

DVYLIKTAJIS AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

(Atkelta iš 6 psl.)

išlaikyta Lietuvos vėliava, tai ne be ALT, JBANC didelių pastangų. Šiuomet JBANC daro žygius, kad Baltijos valstybės būtų išskirtos iš Rusijos saugumo sferos. Pranešime taip pat pažymėta, kad Dalyvauta ekonominėje konferencijoje dėl fondų Rytų Europai, JBANC delegacija buvo priimta pasitarimui Pabaltijo valstybių reikalais JAV Valstybės departamente.

Po pietų pertraukos vyko simpoziumas. Jame pateikti trys gerai išmąstyti ALT politinės veiklos referatai.

Dr. J. Valaitis pateikė ir pats perskaitė referatą tema: "ALT veiklos gairės", dr. K. Šidlauskas – "ALT reikalingumas dabarties sąlygose", (autoriui nesant referatą perskaitė sekretorius St. Dubauskas) ir Eug. Bartkus, buvęs ALT pirmininkas – "Aktualiais ALT ir Lietuvos klausimais". Jo referatą perskaitė P. Bučas. Simpoziumą pasigėrėtinai su komentarais pravedė T. Blinstrubas.

KLAUSIMAI, SUMANYMAI, SUGESTIJOS

Keltas ir itin rūpestingai svarstytas Karaliaučiaus reikalas. Kongresas vienbalsiai pasisakė, jog būtina siekti, kad Karaliaučius ir jo sritis būtų prijungti prie Lietuvos. Svarstytas Rusijos karinio tranzito per Lietuvą sutarties pasirašymo klausimas. Pasisakyta prieš šitokios sutarties pasirašymą, motyvu-

jant, kad tokia karinė sutartis yra tik pavojus Lietuvos valstybingumui. Pasisakyta prieš Lietuvos žemės pardavimą užsienio bendrovėms. Nurodytas galimas rusų kolonizacijos pavojus po biznio priedanga. Aptarti ALT ir LB-nės tarpusavio santykiai, pasisakyta už būtiną reikalą derinti veiklą Lietuvos gerovei. ALT vadovybė turėtų tartis su LB vadovybe, jungti pastangas ir kalbėtis vienu balsu su JAV administracija ir su Lietuvos vyriausybe. Kongresas dėmesingai svarstė rezoliucijas ir kiek papildytas, pakoreguotas priėmė. Kongresas baigtas Lietuvos himnu.

Vakare įvyko šaunus banketas, kuriam vadovavo ponė Ev. Oželienė – labai aktyvi Vyčių veikėja.

PENKIASDEŠIMT KETVIRTASIS ALTO SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavimas vyko sekmadienį. Rytą buvo iškilmingai pakeltos vėliavos. Vėliavų kėlimo ceremoniją atliko Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės reprezentacinis vienetas. Atlaikytos pamaldos Marquette parko lietuvių bažnyčioje. Pamaldas laikė kun. V. Mykolaitis. Giedojo parapijos choras, muz. Lino vadovaujamas. Auką nešė V. Sakevičiūtė ir A. Repšienė, ALT Chicago sk. pirm. Gėlės prie altoriaus – dvi tautiniais drabužiais pasipuošusios mergytės, Lorena ir Liva Von Braun. M. Marcinkienė

vadovaujant, pagerbti žuvusieji už Lietuvos laisvę, padėtos gėlės prie Kryžiaus, pasakytos kalbos.

Suvažiavimo sesija prasidėjo po priešpiečių, kuriuos pateikė Chicago ALT skyrius. Gr. Lazauskas padarė trumpą pranešimą, pasakė, kad kas reikėjo, jis jau pasakė kongrese, o išsamus veiklos pranešimas atspausdintas ir pateiktas dalyviams. Skyrių veiklos pranešimus padarė pirmininkai, ar jų įgaliotiniai. Itin gyvos veiklos išsamius pranešimus pateikė Chicago skyriaus pirm. A. Repšienė bei Los Angeles skyriaus A. Mažeika. Jie įteikė ir stambias finansines aukas. L. Kriaučeliūnas pasveikino suvažiavimą Tautinės sąjungos vardu ir įteikė savo asmeninę

auką, \$ 500 čekį. Pasigėsta finansinės apyskaitos raštu, bet buvo pasakyta, kad bus pateikta.

Suvažiavimas, kaip ir kongresas vyko darbo ir darnos ženkle. Gyvai jautėsi gilaus idėjinio susipratimo nuotaika. Suvažiavimas baigtas visiems nuotaikingai sugiedojus "Lietuva brangi".

Jeigu ALT per penkiasdešimt Lietuvos nelaisvės metų nenuleido savo veiklos vėliavos, reiškia, kad yra kas giliai suvokia ALT paskirtį, jo uždavinius ir jaučia už juos didelę atsakomybę. ALT priklauso ir idėjinio pasišventimu veikia trylika politinių, idėjinių organizacijų ir sąjūdžių, tai: Amerikos lietuvių socialdemokratų sąjunga, Amerikos lietuvių tautinė

sąj., Amerikos lietuvių sandara, Susivienijimas lietuvių Amerikoje, Amerikos lietuvių moterų katalikų sąj., Lietuvos vyčiai, Lietuvos atgimimo sąjūdis, Vilnius krašto lietuvių sąjunga, Amerikos lietuvių respublikonų federacija, Amerikos lietuvių demokratų lyga, Amerikos lietuvių Krikščionių demokratų sąjūdis.

Išleistas kongreso leidinys, redaktorius Gr. Lazauskas. Leidinio apimtis 64 psl. Leidinyje pateikta istorinės reikšmės nuotraukų, daug organizacijų ir paskirų veikėjų, ALTo rėmėjų sveikinimų.

ALT kongreso bei suvažiavimo darni nuotaika tejungia visus Amerikos lietuvius ir tegu įtaigoja juos veikti Lietuvos gerovei!

Z. Juškevičienė.

Amerikos Lietuvių Kongreso rezoliucijų komisija, iš kairės: A. Mažeika, Z. Juškevičienė, dr. J. Valaitis, K. Burba – pirmininkas ir P. Jokubka, Z. Degučio nuotr.

B.K. BALUČIO PASTANGOS TELKTI AMERIKOS LIETUVIUS 1928-1933 m

Dr. Juozas Skirius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Grįžtant prie Lietuvos ir Amerikos lietuvių suartėjimo, būtina atkreipti dėmesį, kad Bronius Balutis buvo pirmasis Lietuvos atstovas JAV, kuris labai griežtai pasisakė prieš įvairių aukų rinkimus tarp Amerikos lietuvių. Jis suprasdamas tokios praktikos žalą net prašė Užsienio reikalų ministerijos ir Finansų ministerijos "sustabdyti visokių kolektorių Amerikon siuntinimą (ubagavimą, kaip jau įpykę amerikiečiai sako), nes jie norėdami savo tikslams gauti aukų, niekad neapsieidavo be sau priešingų srovių Lietuvoje aštraus atakavimo ir tuomi sukeldavo čia didžiausią triukšmą ir spaudoje ir kolonijose" (Ten pat. – L. 37). Nežiūrint to, jis pasisako už tai, kad iš Lietuvos į JAV atvyktų kuo daugiau įvairių veikėjų ir šiaip žmonių, bet "be aukų rinkimo tikslo". Tai puikiausiai iliustruoja 1931 metais įvykusi Vilniui vaduoti Sąjun-

gos pirmininko prof. M. Biržiškos kelionė po lietuvių kolonijas, kurios metu jis skaitė paskaitas, ragino Amerikos lietuvius telktis į VVS grupes. Kadangi nebuvo renkamos rinkliavos, iš tiesų tai Amerikos lietuviams padarė gilų įspūdį ir to pasėkoje atgijo ir suaktyvėjo tautiečių tarpe Vilniaus klausimas, pradėjo kurtis VVS skyriai kolonijose. B.K. Balutis dar kartą aukštai įvertino tokią naują praktiką, kuri ištikrųjų atitolina Amerikos lietuvių nuo partinių kivirčių ir ateityje galės prisidėti prie tautinės konsolidacijos ir praktiškesnio suartėjimo su Lietuva.

Diplomatas atkreipė dėmesį į dar vieną Amerikos lietuvių priartinimo prie Lietuvos formą – tai turistinės kelionės. Ne viename savo rašte B.K. Balutis rekomendavo Lietuvos vyriausybei palaikyti glaudesnius kontaktus su JAV turistinėmis firmomis ir ypač su lietuvių draugu biznieriumi Keldvelu

(Caldwell) (Ten pat. – L.128). Kaip rašo pats Balutis, jis "prisispirdamas ragina amerikiečius praleisti atostogas Lietuvoje ir patiems įsitikinti koks didelis progresas Lietuvoje padarytas". Ir iš tikrųjų ši propaganda visais atžvilgiais pradeda duoti labai gerų rezultatų: turizmas metai iš metų plečiasi, turistai į Ameriką grįžta su gerais išpučiais, o tai užkerta kelią pesimizmui, Lietuvos juodinimui; ekskursantų paliekami pinigai Lietuvoje yra naudingesni negu aukų rinkimas įvairiems politiniams renginiams. Tuo pačiu Amerikos lietuvių spaudoje vis daugiau pradeda pasirodyti palankių Lietuvai straipsnių. Čia taip pat yra mūsų diplomato nuopelnas. Pats praėjęs laikraštiniuko kelią, puikiai žinojo spaudos vaidmenį ir jos galimybes. B.K. Balutis nuo pat pirmos savo atvykimo į JAV dienos nuolat palaikė ryšius su pagrindinėmis Amerikos Lietuvių redakcijomis. Įdomu pažymėti, kad vienas iš pirmųjų jo veiklos Amerikoje rezultatų buvo tai, kad pasistengė neutralizuoti kai kuriuos opozicinius Lietuvos vyriausybės leidinius. 1928-X-25

laiške prof. A. Voldemarui rašo tokius žodžius: "prašyčiau man palengvinti mano taikintojo rolę, išakius nuimti draudimą siųsti Lietuvon kairiųjų tautininkų organą "Sandara", kuri pirmiau pusėtinai blevizgojo, bet manau dabar pasitaisys" (F.383.-AP.7.-B.801.-L.13). Mat B.K. Balutis pats asmeniškai kalbėjosi su redaktoriumi, viską išsiaiškino, gavo pažadą, jog objektyviai bus vertinami įvykiai Lietuvoje. Tokios pozicijos priežastis glūdėjo tame, jog Lietuvos atstovas sau buvo išsikėlęs uždavinį "pirmiausia nugalėti partinės propagandos pasekmę išsivysčiusį pesimizmą dėl Lietuvos buities ir dėl jos likimo (...) ir nuolat nurodinėti gerus valstybinius darbus visų vyriausybių Lietuvos pakėlimui atliktus, ypatingai kovodamas su išgalėjusia siaurais partine mintimi, kad ta ar kita vyriausybė esanti išdavikiška sau žiniai vedanti Lietuvą pražūtin" (F.383.-Ap.70.-B.65.-L.37). Tikro Lietuvos patrioto nusistatymas, aukso vertės principas! Ir iš tiesų, tokia taktika patenkino, buvo priimtina daugeliui Amerikos lietuvių vi-

suomenės veikėjų. Taigi, Lietuvoje "Sandaros" draudimas buvo nuimtas. O tai, suprantama, stipriai pakėlė B.K. Balučio autoritetą Amerikos lietuvių, net kairesnių pažiūrų veikėjų, tarpe.

Suartėjimui su tautiečių masėmis atstovas puikiai išnaudojo tradicinę priemonę – lankyti kolonijas vasario 16 d. ir spalio 9 d. (Vilniaus praradimas) progomis. Be to, 1930 metais įsiterpė ir Vytauto šventės visose lietuvių kolonijose. Visų apvaikšioti suprantama negalėjo. Ir čia mes pastebime tam tikrą diplomato poziciją: jis pasirinkdavo tas kolonijas, kur kartu įvairios partijos ir srovės rengėsi pažymėti šias svarbias lietuvių tautai datas, kur šioms renginiams vadovavo rimti ir lietuvių atsidavę žmonės. Taip jis darė, kad niekas negalėtų jam priimesti partiškumo, t.y. kad lanko vieną ar kitą partinę grupę. Tai buvo iš tiesų efektingas metodas, nes kolonijos per spaudą labai didžiudavosi jeigu jas aplankydavo visų gerbiamas Lietuvos atstovas.

(Nukelta į 8 psl.)

LYDIJA DARBUOSIS LIETUVOJE

Lydiya Franchere, gyvenanti Sparta mieste, N.J., kuri Lietuvą paliko dar kūdikio vystyklusose 1944 metais, lygiai po 50 metų vėl panoro ten sugrįžti kaip savanorė-talkininkė ir gydyti Lietuvos žmones. Ji neseniai įsijungė į Vilniaus universiteto liginėje Antakalnyje naujai atidarytos Baltic-American klinikos darbuotojų eilės. Lydiya, kuri yra baigus universitetą su bakalauro laipsniu "nursing" srityje ir turinti "Registered Nurse" laipsnį, toje Vilniaus klinikoje išbus

Lydiya Franchere

nuo šių metų spalio mėnesio iki 1995 m. balandžio mėn.

Sudėtingas buvo Lydijos kelias per tuos 50 metų atitrūkus nuo tėvynės, kurią ji prisimena vien tik iš motinos pasakojimų. Atvykus į JAV 1949 metais su motina ir dviem seserimis, pradžioje augo Binghamton, N.Y., o vėliau su visa šeima persikėlė į Torrence, Kalifornija, netoli Los Angeles miesto. Ten ji užaugo ir pradėjo savo karjerą, ištekėjo.

Nors ir ištekėjusi ne už

lietuvio, niekada savo gimtinės nepamiršo. Ir štai, 1993 metais ji kartu su savo seserimis (motina jau mirus) sugrįžo pasižiūrėti į tėvynę ir nuo tada jau negalėjo nurimti be Lietuvos. Ta kelionė turėjo daug įtakos į Lydijos apsisprendimą nuvažiuoti padirbėti ilgesniam laikui. Ir kuomet spaudoje pamatė skelbimą dėl darbo aukščiau minėtoje klinikoje, ji tuoj nusprendė į ją atsilipti. Ji tą skelbimą perskaitė ne kartą, bet apie tai nedrįso pasakyti savo vyrui. Bet po kelių dienų įsidrasino, o šis apie jos planą išgirdęs, nesipriešino, net paskatino – "Ko tu lauki, imki telefoną ir paskambink!"

Tada ji nuvyko į Bostoną susitikimui su tos klinikos partneriu – dr. Kenneth Leavitt. Tuomet čia kaip tik lankėsi minimos Vilniaus klinikos vyr. gailestingoji sesuo Janė Morkūnaitė, atvykusi praktikos darbams į Bostono apylinkių liginines. Lydiya jai čia pagelbėjo kaip vertėja. Ir štai spalio mėnesį ji pajudėjo į Vilnių ir dabar darbuojasi Baltic – American klinikoje Antakalnyje ir gyvena netoli nuo jos.

Čia reikia pridėti, kad Baltic-American klinika yra pirmoji Baltijos valstybėse, kuri yra įsteigta amerikiečių kartu su vietiniais gydytojais. Jos savininkais yra vilniečiai dr. Andrius Guobys ir dr. Saulius Špokevičius bei bostonietis dr. Kenneth M. Leavitt. Verta įsidėmėti ir klinikos adresą – 124 Antakalnio gatvė, 2040 Vilnius. Klinikos vedėjas Dr. Andrius Guobys lapkričio mėn. antroje pusėje buvo at-

APPLE kursuose specialiojoje mokykloje Panevėžyje su administravimo grupės klausytojais nuoširdžiai bendrauja mokytojas Filipas Taylor.
V. Matkevičiaus nuotr.

vykęs kelių savačių stažuotei į Bostono miesto klinikas. Taip pat norisi pažymėti, kad į kliniką Vilniuje neseniai nuvyko dr. Al. Čepulis iš Clevelando, kuris ten kaip talkininkas praleis 6 savaites laiko.

Daugumą čia minimų asmenų šių eilučių autoriui teko susitikti Bostone per Gintaro Karoso sukurtos "Lietuviškos sodybos" atidarymo iškilmes, kuriose "Baltic – American" klinika turėjo išstačiusi specialų informacinį stalą su įvairia literatūra. Ten dalyvavo ir dr. Kenneth Leavitt, dr. Saulius Špokevičius, dr. Al. Čepulis, Janė Morkūnaitė ir kiti su šia klinika susiję asmenys.

Ed. Šulaitis

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

B.K. BALUČIO PASTANGOS TELKTI AMERIKOS LIETUVIUS

(Atkelta iš 7 psl.)

Be to, svarbiausių švenčių ir skaudžių įvykių paminėjimui B.K. Balutis vis dažniau naudojosi radio paslaugomis. Tuo metu tai patogi priemonė pateikti informaciją platesnei JAV visuomenei. Pavyzdžiui 1930 spalio 12 d. JAV valstybės departamento iniciatyva Columbia Broadcasting radio tinklas Washingtonė perdavė lietuvišką valandą, kurios metu B.K. Balutis anglų kalba trumpai ir aiškiai supažindino klausytojus su Lietuva, jos geografija, istorija, ekonomika. Priminė Vytautą ir okupuotą Vilnių. Po šios laidos Amerikos lietuvių katalikų dienraštis "Darbininkas" spalio 17 d. numeryje, aukštai įvertindamas diplomato kalbą, kaip "Labai turiningą", padėkojo už pripažinimą, kad Amerikos lietuvių teikė ir teikia didelę paramą tėvynei,

nes tai "dažnai Lietuvoje užmirštama". Tokio pobūdžio akcentams iš Lietuvos veikėjų pusės Amerikos lietuviai buvo jautrūs. Todėl Lietuvos atstovas, gerai žinodamas šį amerikiečių "Achilo kulną" nepraleisdavo progos tai pabrėžti. Šis momentas tikrai prisidėjo gerinant Lietuvos ir Amerikos lietuvių santykius.

B.K. Balučiui per 6 savo atstovavimo metus pavyko pasiekti, kad Amerikos lietuvių visuomenės tarpe vyko spartesnis integracijos procesas negu anksčiau. Pirmiausia procesas buvo paremtas įvairiomis formomis, naudingomis ir vienai, ir kitai pusėms, o svarbiausia visai lietuvių tautai ir jos Tėvynei. B.K. Balučio suformuluotų veiklos principų bei pozicijų reikšmingumas ir vertė labai svarbi ir šiandieninei Lietuvai bei jos santykiams su iš-eiviais.

Išvykus B.K. Balučiui iš JAV, Amerikos lietuvių spauda šiltai įvertino jo veiklą pabrėždama, kad jis buvo ne kokios nors partijos, bet Lietuvos valstybės atstovas. Kai tuo tarpu jam atvykus į Ameriką katalikų spauda kritikavo, o socialistų – tylėjo.

Tolimesnis jo gyvenimas ir veiklos atpas buvo susietas su Londonu, su Didžiosios Britanijos lietuviais.

P.S. 1940 m. bolševikams okupavus Lietuvą, B.K. Balutis ir toliau iki pat mirties 1967-XII-29 garbingai nors ir simboliškai atstovavo pavergtos Lietuvos vardą. Jis visa širdimi tikėjo, kad jo Tėvyne išsivaduos; drąsino savo tautiečius D. Britanijoje, skatino jų tautinį sąmoningumą. "Europos lietuvių" redaktorius V. Dargis, prisimindamas diplomata, pabrėžė: "mes labai mylėjome B.K. Balutį". Tuo labai daug kas pasakyta. Po jo mirties D. Britanijos lietuvių bendruomenės iniciatyva buvo pastatytas kuklus, bet moderniškai gražus paminklas Londono kapinėse.

REMKIME APPLE!

Sakoma, kad ne vien duona žmogus gyvas, jam reikia ir dvasinio peno. Šitokią peną su didžiuliu pasišventimu Lietuvai teikia mūsų mokytojai, per jų suorganizuotą APPLE (American Professional Partnership for Lithuanian Education) organizaciją. Tai tikrai tiksliausias ir geriausias būdas padėti, iki bankroto ribų nudvasintai mokslo sistemai Lietuvoje. Tai Stalino eros palikimas. Jo žodžiai: "Mokslas tai yra ginklas, kurio išdava priklauso nuo to, kieno rankose jis yra laikomas ir į ką jis yra nukreiptas", nedviprasmiškai pasako, kam tarnavo mokslas buvusioje SSSR. Savo nuožtu, buvęs Amerikos prezidentas J.F. Kennedy, į tai štai ką pasakė: "Trūkumas žinių arba neteisingas mokslas gali sunaikinti žmones bei ištisas tautas. Blogas mokslinimas vaiko reiškia jo pasimetimą." Tai darosi kas kart aiškiau, kai matome, kad išsilaisvinusioje Lietuvoje neretai dar jaučiamas trūkumas mokslui vadovauti sugebantių žmonių, nors ten iš tikro daug su laipsniais mokslą baigusių. Kaip žinome ir pats Gorbačiovas, pradėjęs savo parestroiką, pasimetė, nebežinojo ką su laisvėjantiais žmonėmis daryti. Tai tik paryškina buvusią nežmonišką sovietų sistemą.

Mūsų mokytojai, atrodo gerai šį reikalą supranta ir jau sėkmingai įsijungė į savo užsibrėžtą darbą. Galime didžiuliuoju, kad ir Clevelando bei apylinkių lietuvių mokytojos ir mokytojai, šiame darbe labai veikliai pasireiškia. Šios mokytojos ne tik aukoja savo laiką, bet ir savo lėšomis (kaip ir visos šalpos organizacijos) atlieka tuos milžiniškus ir taip svarbius ir labai reikalingus darbus. Gauname labai gražius padėkos laiškus iš Lietuvos mokytojų, už jiems suteiktą pašalpą, kuri įgalino juos šiose mokslo paskaitose dalyvauti, kad vėliau galėtų tai pritaikyti savo-

se mokyklose. Gal ateis laikas, kai tokius kursus galima bus suruošti tiesiogiai mokiniams, bei suaugusiems vaikinuose kursuose.

Tai nepaprastai gražus, kilnus ir labai reikalingas darbas. Mes visi, pagal savo išgales, turėtume prie to prisidėti ir paremti jų darbą finansiniais. Atrodo jau vyksta aukų vajus ir paruošiamieji darbai ateinančiai vasarai. Gal būt – būtų gera proga artėjančių švenčių dvasioje, prisimimus Lietuvą, į savo dovanų sąrašą įtraukti ir APPLE organizaciją. Gal būtų naudinga mums pasikalbėti su savo vaikais ir anūkais, kad jie atsisakytų nuo labai norimos kalėdinės dovanos, o tuo pinigų paremti šios kilnios organizacijos darbą. Gal būtų naudinga ir mums patiems pagalbėti, ar vietoje kalėdinių kortelių siuntinėjimo, ypač tame pačiame mieste gyvenantiems draugams, su kuriems mieliau būtų paspausti ranką, ne geriau būtų, tam skirtus pinigus paskirti mokslo reikalams. Esame patyrę, kad atsiranda vis daugiau ir daugiau kilnių žmonių, kurie įvairiais būdais padeda Lietuvos reikalams, paskirdami per laidotuves suaukotus pinigus, bei šiaip vienokių ar kitokių šeimos švenčių proga savo draugams taktiškai pasako: "Drauguži, neužsigauk, aš tave senai pažįstu, esi labai duosnus žmogus ir visuomet atneši dovaną. Būk geras, nepirk man dovanos, bet jei labai nori, paskirk porą dolerių "Obuoliui". Pagaliau, galbūt kai kas galėtų ir tvarkydami savo palikimo reikalus prisiminti šią organizaciją. Jos darbas tik prisidėjo, jis pareikalaus daug lėšų ir ilgo laiko. Mūsų nuoširdus atsiliepiamas šalpai ir pagalbai mokslui Lietuvoje, gali praturtinti mus pačius ir įprasminti mūsų pačių gyvenimą. Linksmi švęsdami Kristaus gimimo šventę, prisiminkime ir savo gimtinę.

Dana Čipkienė

Vladas Vijeikis

KOMODORAS

Senais gerais laikais, kada žinias nešdavo arklių pagalba, žinios ne taip greit pasiekdavo reikiamus asmenis. Kol pasiekdavo, tai įvykiai jau pakitėdavo.

Ne taip šiais laikais. Televizija, radijas preneša tuo pačiu momentu, o dažnai ima pranašauti, kas įvyks rytoj ar po metų ar po dešimtmečio.

Būdamas modernus žmogus žiūriu televiziją, klausau radijo. Ir štai aną dieną klausau radijo žinių apie Lietuvą. Pranešėjas iš Lietuvos pateikė statistiką apie žmogžudystes, prievartavimus, vagystes, savižudybes ir kitus baisius dalykus, vykstančius Lietuvoje. Pranešimas šurpiai skamba. Tiesiog pasibaisėtina. Po to seka pranešimas iš Lietuvos ambasados Washingtone. Čia su nemaža palyda, įskaitant žmonas, lankosi Lietuvos krašto apsaugos ministeris ir Lietuvos laivyno komodoras (taip buvo pranešta. Komodoras). Ambasados informatorius (neįsidėmėjau jo titulo) labai entuziastingai praneša apie komodoro ir ministerio susitikimus su Amerikos kariniais vadovais ir, jo žodžiais tariant, buvo pasirašytos sutartys apie tarpusavio karinę pagalbą. O jau apsakymas apie priėmimą ir paradą neturi jokių ribų.

Labai malonu abiem pusėm. Amerikos laivynas nepuls Lietuvos, o Lietuvos laivynas nepuls Amerikos. Ta proga tenka prisiminti Amerikos karo laivo draugišką apsilankymą Klaipėdoje. Lietuvos valdžia pateikė nemažą sąskaitą. Įdomu kokią sąskaitą pateikė Amerika už

komodoro priėmimą.

Taip pat lankosi ir vidaus reikalų ministeris (su žmona). Kokius vidaus reikalus jis aptars su Amerikos valdininkais nepaaiškėjo.

Bet labai aišku, kad Amerikos valdininkai mėgsta iškilmes, pobūvius ir labai sutampa su lietuviškais ministeriais. Abi šalys kviečiasi pas save į svečius. Amerikiečiai mielai priima, nes jie jau iš seno pasižymėję mėgstą pasivažinėjimus. Čia Lietuva ne tik susilygino su Amerika, bet ir pralenkė ją. Ko labai troško sovietiniai valdovai.

Ir tie visi pasivažinėjimai, pasikalbėjimai neatnešė jokios naudos. Labai uoliai Lietuvos ambasada praneša apie tokius žygius, bet nei kartą neteko išgirsti, kokia nauda buvo pasiekta. Kas iš to padaryta. Kokie tikri konkretūs rezultatai.

Labai įdomu, kas tas komodoras. Kiek jis valčių ir baidarių "komodoruoja"?

Įdomu būtų sužinoti kokius karinius susitarimus pasirašė Lietuvos ir Amerikos karo vadai. Amerika niekad nepakėlė piršto Lietuvos išsivadavimui, ir buvo paskutinė pripažįstant Lietuvos nepriklausomybę.

Šiuo metu Lietuvoje yra devyniolika ministerijų ir dar steigiamos naujos. Ministeriai su žmonom ir svita važinėja į svetimus kraštus. Kiek tai kainuoja Lietuvos varganam išdui. Dabar skolinasi iš svetingų kraštų. Bet reikės kada nors grąžinti. O ar tie ministeriai, vandravodami po svetimus kraštus, padaro ką gero, dar neteko išgirsti.

(Atkelta iš 2 psl.)

sugriežtino sankcijas prieš Bosnijos serbus, kurių vadai kalba: "Kovokime, nes visas pasaulis išėjo prieš mus".

Karas Bosnijoje suskaldė NATO, suskaldė Europos Sąjungą, suskaldė JAV Kongresą. Komentatoriai tvirtina, kad koalicijoms yra sunku vesti karą. Sakoma, kad Napoleonas kartą yra pareiškęs – "leiskite man kovoti su koalicijomis".

Šiuo metu daugiausia vilčių karui užbaigti yra dėdama į vadinamą "kontaktų grupę", kurioje veikia Prancūzijos, Britanijos, Vokietijos, JAV ir Rusijos diplomatai. Pirmasis jos uždavinys suorganizuoti ilgesnes karo paliaubas ir ieškoti taikingo sprendimo.

TRUMPAI

• Gruodžio 5 d. Budapešte prasidėjo Europos Saugumo ir Kooperavimo konferencija. Bijoma, kad Rusija bandys išplėsti šios konferencijos išipareigojimus, pasiimti sau vaidmenį, kuris leistų rusams kištis į "artimojo užsienio" reikalus. Rusija siekia "taikos prižiūrėtojo" galių. Rusija siekia teisių siųsti kariuomenę "taikai atstatyti", kaip padarė 1956 m. Vengrijoje, vėliau Čekoslovakijoje ar Afganistane. Pastaruoju metu rusai "prižiūri" taiką Tadžikistane, Moldovėje ir Abkhazijoje. Dabar Rusija siekia panašių galių Azerbaidžane ir Armenijoje.

• Lapkričio 26 popiežius Jonas Paulius įteikė kardinolų kepure ir žiedus 30-čiai naujų kardinolų. Savo žodyje jis pagerbė kardinolus, kurie "daugelį metų išlaikė totalitarinių, ateistinių režimų priespaudą". Tarp tokių yra Albanijos kardinolas Mikel Koliqi, 92 metų amžiaus, 38 metus kalintas ir kankintas. Du vyrai padėjo jam užlipti kelis laiptelius prie popiežiaus kėdės, jis negalėjo priklaupti, kaip kiti. Dešimtį metų kalėjimuose ir darbo stovyklose buvo kankinamas kard. Kazimierz Swiatek,

Iš visur apie viską

Minsko – Mogilevo, Belarus vyskupas. Vietnamo kard. Paul Joseph Pham Tung 30 metų praleido namų arešte. Havanos, Kubos vyskupas, dabar kardinolas Jaime Lucas Ortega Alamino du metus praleido darbo stovykloje. Prancūzas kard. Yves Congar negalėjo dalyvauti iškilmėse. Jo žiedas ir "bireta" bus nuvežta specialaus pasiuntinio ir įteikta ligoninėje. Kardinolas jau 90 metų.

• PLO vadui Arafatui teko nelengvas uždavinys valdyti iš Izraelio atgautą Gazos teritoriją. Prieš Arafatą išėjo fanatikų musulmonų Hamas grupė ir Irano remiama Jihad grupuotė. Susišaudyme su Gazos valdžios policija lapkričio 18 d. žuvo 16 palestiniečių ir 200 sužeistų. Bijoma, kad Gazoje gali kilti civilinis palestiniečių karas. Turtingosios pasaulio šalys pažadėjo Gazos valdžiai 760 mil. dol., tačiau ligšiol atsiuntė tik 140 mil.

• Amerikoje lankėsi labai iškilingai priimtas Ukrainos prezidentas Leonid Kučma. Prezidentas Clintonas pažadėjo suteikti Ukrainai dar 200 mil. dol. paramos. Kučma pažadėjo, kad Ukraina laikysis atominių ginklų neplatavimo sutarties, kurią jau patvirtino Ukrainos parlamentas. Ukraina su naujos paramos pažadais tampa ketvirta didžiausia JAV užsienio paramos gavėja po Izraelio, Egipto ir Rusijos. Be to, prez. Clintonas pažadėjo kalbėtis su Rusijos ir Turkmenistano valstybių vadais, kad jie atidėtų Ukrainos skolų mokėjimo terminus.

• Salvadore nuo širdies smūgio mirė san Salvadoro arkivyskupas Rivera Damas. Jis užėmė atentate nužudyto arkivyskupo Oscar Romero vietą. Arkivyskupas daug prisidėjęs prie Salvadore civilinio karo užbaigimo.

• Nepalo karalystėje demokratiniuose rinkimuose

parlamente 88 vietas iš 205 vietų laimėjo marksistų – leninistų partija.

• Britanija ir Prancūzija įsteigė jungtinę karo aviacijos vadovybę. Štabas bus Britanijoje, tačiau pirmasis viršininkas bus prancūzas.

• Italijos savivaldybių rinkimuose labai nukrito premjero Silvio Berlusconi naujosios partijos rėmėjų skaičius. Premjeras pagraisino pasitraukti iš pareigų, jei jo koalicijos partneriai jo stipriau nepalaikys.

• Kazachstano vyriausybė leido Amerikai slapta išvežti iš Kazachstano teritorijos 600 kilogramų valyto, gryninto urano, iš kurio galima pagaminti apie 20 branduolinių bombų. Neskelbiama, ką už tai gavo Kazachstano vyriausybė, kuri bijojusi, kad uraną gali kas nors pagrobti.

• Tropinė audra nusiautė Haiti salą, žuvo 829 žmonės, apie 10,000 neteko namų.

• Timoro salos aktyvistai studentai, kurie, prezidentui Clintonui lankantis, buvo pasislėpę JAV ambasadoje, paskelbė, kad jie priima Portugalijos pasiūlytą politinę globą ir planuoja išvykti į Portugaliją.

• Jungtinių Tautų sekr. siūlo nusiųsti į Ruandą dar 5,000 JT kareivių, kurie apsaugotų pabėgėlių stovyklų gyventojus nuo ginkluotų gaujų ir padėtų pabėgėliams grįžti į namus. Finansinę paramą pažadėjusios Vakarų šalys nesiūnia lėšų, kol nebus įvykdytos politinės reformos. Dabartinė tutsi genties pastatyta valdžia esanti nekompetentinga, atstovaujanti tik 15-kai nuoš. šalies gyventojų.

• Alžiro prezidentas paleido iš kalėjimo tris fundamentalistų Išganymo partijos veikėjus, o kitus du perkėlė iš kalėjimo į namų arešto bausmę. Tuo bandoma nuraminti tos partijos teroro veiksmus prieš Alžire atsilankančius užsieniečius.

• Nigerijos karinis diktatorius gen. Abacha sudarė komisiją ištirti, kur eina valstybės išdo pinigai. Komisijai vadovavo buvęs finansų ministras. Po revizijos komisijos pirmininkas Okigbo paskelbė, jog tarp 1988 ir 1994 metų Nigerijos pareigūnai išėikvojo 12.4 bilijonų dolerių, kurie buvo paskirti į vadina mas "specialias sąskaitas". Pirmininkas, paskelbęs tą žinią, tuoj sėdo į lėktuvą ir išvyko egzilėn į Londoną.

• Japonija pažadėjo Amerikos prekybos delegacijai įsileisti daugiau JAV prekių. Pernai Japonai turėjo 60 bil. dol. perteklių prekyboje su JAV.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga su nuoširdžiausiais linkėjimais sveikiname savo gimines, draugus ir pažįstamus.

Inga ir Alfonsas Tumai

KORPI NEO-LITHUANIA SVEIKINIMAS ŠV. KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ PROGA

Korpi Neo-Lithuania Vyriausioji Valdyba nuoširdžiai sveikina visus korporantus-es ir jų šeimas išėivijoje ir Lietuvoje
Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga.

Linkime geros sveikatos ir nepalaužiamo ryžto siekiant šviesesnio rytojaus mūsų brangiai tėvynei Lietuvai

Korpi Neo-Lithuania Vyr. Valdyba

Vida Jonušienė
Daiva Meilienė
Algis Augaitis
Gražina Kasparaitienė
Vaclovas Mažeika

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

*Sveikina visus Clevelando ir apylinkių lietuvius
KALĖDŲ ŠVENČIŲ ir NAUJŲJŲ METŲ proga, linkėdami tyro kalėdinio džiaugsmo ir laimės ateinančiais metais.*

936 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119
Tel. 531-7770

William Jakubs
William Jakubs jr.
Kenneth – Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

PASAULIAI ŽODŽIUOSE

(Atkelta iš 5 psl.)

Aš manau, kad jis būtų bandęs suliedyti internacionalų ir lietuvišką žodį vienon visumon. Neornamentuota kalba būtų vedusi nuo po Babelio bokšto kalbų suskaldymo į jų poetinį vienėjimą. Tai jis jau buvo pradėjęs daryti tematikoje: "Chapel B" yra ne vien tik apie Antano Škėmos tragišką mirtį, bet taip pat ir apie Federico Garcia Lorca tragišką mirtį Ispanijoje, apie nuvalstybintą Lietuvą ir naujas Afrikos respublikas, apie dar visiškai nepražuvusią Lenkiją ir sunkų darbą Afrikos kasyklose...

Algimantui Mackui žuvus automobilio katastrofoje 1964 m. gruodžio mėn. 28 d.,

New Yorke vis daugiau pradėjo reikštis kitas lietuvis menininkas Jurgis Mačiūnas, kuris stengėsi sukurti naują vaizduojamą meną. Ir jo bandymai buvo grynai internacionaliniai. Mirtis sustabdė jo veiklą pačiame įkarštyje.

Bet ar tai svarbu? Arthur Rimband, modernios poezijos Mozartas, padarė revoliuciją tarp savo 17 ir 20 metų, o vėliau persimetė į nelegalų ginklų pardavinėjimą. Algimantas Mackus tai įvykdė lietuvių poezijoje per savo 12 kūrybos metų Chicagoje. Mackus pasakė: "Kūrybos nepriklausomumas yra kūrybos bei kūrėjo problema" (Aidai, 1952, nr. 9). Jis ją pilnai išsprendė.

TAUTOS FONDAS REMIA NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS
ATSISTATYMĄ IR DEMOKRATIZACIJĄ

TAIP REIKŠMINGĄ PARAMĄ TAUTOS FONDAS PAJĖGIA
SUTEIKTI TIK JŪSŲ, MIELI TAUTIEČIAI, Į TAUTOS FONDA
PLAUKIANČIŲ AUKŲ DĖKA.

MES DĖKOJAME JUMS UŽ JŪSŲ DOSNUMĄ IR TIKIME, KAD
TAUTOS FONDAS, JŪSŲ REMIAMAS, IR ATEITYJE BUS
PAJĖGUS TOKIĄ PAGALBĄ TEIKTI.

MES NUOŠIRDŽIAI LINKIME SAVO NARIAMS IR VISIEMS
LIETUVIAMS LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ 1995-ŲJŲ
NAUJŲJŲ METŲ.

TAUTOS FONDO TARYBA IR VALDYBA

PASKIRTOS LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJOS

Lietuvių Rašytojų Draugija, puoselėdama senas tradicijas, kasmet skiria premiją už praėjusių metų geriausią grožinės literatūros veikalą. Mecenatų pageidavimu, premija skiriama metų gale. Dabar paskirta premija už 1993 metus.

Šiomet vertinimo komisiją sudarė: Leonardas Andriekus – pirmininkas, nariai: Alė Staknienė ir Leonardas Žitkevičius. Jie susipažino su 1993 metais išleistais grožinės literatūros veikalais. Jų sąrašą sudarė dr. Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis. 1993 metais buvo išleista 14 grožinės literatūros knygų, kurių autoriai gyvena išeivijoje.

Komisija savo telefoniniame posėdyje 1994 m. gruodžio 5 d. vienbalsiai 2000 dol. premiją padalino pusiau ir po 1000 dol. premijas paskyrė:

Poetui Jonui Zdaniui už jo eilėraščių knygą "AUŠROS DAINA", kurioje poetas su dideliu išvalgumu ir modernia forma vaizduoja komplikotus žmogaus santykius su aplinka;

Rašytojai Agnei Lukšytei už jos novelių knygą

"BALTOJI CHRIZANTEMA", kurioje atsispindi emigranto žmogaus gyvenimas Australijoje ir žmogiškosios būties problemos.

Poetas Jonas Zdanys gyvena North New Haven, CT, profesoriauja Yale universitete; angliškai yra išleidęs du eilėraščių rinkinius, šis lietuviškai išleistas rinkinys yra jo trečioji knyga. Į anglų kalbą verčia lietuvių autorių poeziją.

Rašytoja Agnė Lukšytė gyvena Peakhurst, N.S.W., Australijoje, yra išleidusi porą knygų, ši yra jos trečioji knyga.

Premijų mecenatas yra Lietuvių Fondas, kuris kasmet išeivijos literatūros paramai skiria 2000 dol.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba nuoširdžiai dėkoja Lietuvių Fondui, kuris taip rūpestingai remia išeivijos literatūrą. Taip pat dėkoja visiems, kurie prisidėjo prie šių premijų apforminimo: sudariusiam veikalų sąrašą ir vertinimo komisijai.

Lietuvių Rašytojų
Draugijos Valdyba

VERONIKOS TARAŠKAITĖS LAIMĖJIMAI

"The Wickliffe Connection" biuletenis š.m. rudens laidoje praneša apie Veronikos Taraškaitės laimėjimus plaukime. Coulby plaukymo baseine, "All Nite Swim" lėšų telkime, Veronika 1100 kartų praplaukdamas baseiną laimėjo pirmą vietą. Veronikos nuplauktas atstumas siekė 16.9 mylias. Iki šiol – per 25 metus tik du berniukai ten sugebėjo perplaukti virš 1000 kartų. Veronika tapo pagerbta specialia dovana – "Veronica Taraška All Nite Swim 1000 + Laps Award." Veronika pradėjo plaukioti nuo 3-jų metų amžiaus, prieš 12 metų, kartu su jos broliais. Šiomet jai yra paskutiniai metai, nes plaukimo ratelyje amžiaus riba yra 16 m. Sezono užbaigimo iškilmų pietų metu Veronikai įteikta "Swimmer of the Year" dovana ir du atžymėjimai už baseine pasiektus laimėjimus: 100 m plaukimo nugara (1 min. 14 sek.) ir 50 m laisvu stiliumi (29 sek.).

Veronika mokosi Villa Angela – St. Joseph aukštesnėje mokykloje. Ji žada žaisti futbolo (soccer) komandoje ir norėtų tęsti plaukimą, kaip nepriklausoma plaukėja, už savo mokyklą aukštesniųjų mokyklų lygoje.

Ger.J.

POSTAL BULLETIN 21875, 9-1-94, P.

UNITED STATES POSTAL SERVICE Statement of Ownership, Management, and Circulation (Required by 39 U.S.C.)

1. Publication Title: DIRVA

2. Publication No.: 157580

3. Filing Date: SEPT. 27, 1994

4. Issue Frequency: Weekly

5. No. of Issues Published Annually: 49

6. Annual Subscription Price: \$30.00

7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Street, City, County, State, and ZIP+4) (Not Printer): 19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OHIO 44119-0191

8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not Printer): 19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OHIO 44119-0191

9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do Not Leave Blank):
Publisher (Name and Complete Mailing Address): THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS & RADIO ASSN.
VILTIS, INC.
19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OHIO 44119-0191
Editor (Name and Complete Mailing Address): ANICETAS BUNDONIS
20230 MILLER AVE. CLEVELAND, OHIO 44119
Managing Editor (Name and Complete Mailing Address): SIEDE KJANSKAS
17006 WILCHESTER DR. CLEVELAND, OHIO 44119

10. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereafter the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If the publication is published by a partnership or other unincorporated firm, its name and address as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.) (Do Not Leave Blank.)
Full Name: Complete Mailing Address:
THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS & RADIO ASSN. VILTIS, INC. 3236 OAK ROAD
19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OHIO 44119-0191

11. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check here. ☐ None

12. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at special rates. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for federal income tax purposes: (Check one)
☒ Has Not Changed During Preceding 12 Months
☐ Has Changed During Preceding 12 Months (If changed, publisher must submit explanation of change with this statement)

PS Form 3526, October 1994 (See Instructions on Reverse)

PAGE 16, 9-1-94, 21875 ADJUSTED POSTAL BULLETIN

13. Publication Title: THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS & RADIO ASSN.

14. Issue Date for Circulation Data Below: SEPT. 1994

15. Extent and Nature of Circulation

	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	Actual No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total No. Copies (Net Press Run)	2,400	2,400
b. Paid and/or Requested Circulation (1) Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, and Counter Sales (Not Mailed)	82	82
(2) Paid or Requested Mail Subscriptions (Include Advertisers' Proof Copies/Exchange Copies)	1,872	1,872
c. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of 15b(1) and 15b(2))	1,954	1,954
d. Free Distribution by Mail (Samples, Complimentary, and Other Free)	92	92
e. Free Distribution Outside the Mail (Carriers or Other Means)	59	59
f. Total Free Distribution (Sum of 15d and 15e)	151	151
g. Total Distribution (Sum of 15c and 15f)	2,105	2,105
h. Copies Not Distributed (1) Office Use, Leftovers, Spoiled	295	295
(2) Return from News Agents	NONE	NONE
i. Total (Sum of 15g, 15h(1), and 15h(2))	2,400	2,400
Percent Paid and/or Requested Circulation (15c / 15g x 100)	93	93

16. This Statement of Ownership will be printed on 15 DEC. 1994 issue of this publication. ☐ Check box if not required to publish.

17. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner: [Signature] EDITOR Date: SEPT. 27, 1994

I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including multiple damages and civil penalties).

Instructions to Publishers

1. Complete and file one copy of this form with your postmaster on or before October 1, annually. Keep a copy of the completed form for your records.

2. Include in items 10 and 11, in cases where the stockholder or security holder is a trustee, the name of the person or corporation for whom the trustee is acting. Also include the names and addresses of individuals who are stockholders who own or hold 1 percent or more of the total amount of bonds, mortgages, or other securities of the publishing corporation. In item 11, if none, check box. Use blank sheets if more space is required.

3. Be sure to furnish all information called for in item 15, regarding circulation. Free circulation must be shown in items 15d, e, and f.

4. If the publication had second-class authorization as a general or requester publication, this Statement of Ownership, Management, and Circulation must be published at least once in each issue in October or the first printed issue after October. If the publication is not published during October.

5. In item 16, indicate date of the issue in which this Statement of Ownership will be printed.

6. Item 17 must be signed.

Failure to file or publish a statement of ownership may lead to suspension of second-class authorization.

PS Form 3526, October 1994 (Reverse)

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą – pristatomi į namus.
Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

AIR CARGO skubiems siuntiniams.

ŠVENČIŲ PROGA

MAISTO SIUNTINIAI: nuo \$29 iki \$98
55 svarai, maisto rinkinys \$98

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.
Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą. Dirbame nuo 1987

Rūta Degutienė 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK 2638 W. 69th Street Chicago, IL 60629
CHICAGOS Tel. 312-436-7772

CLEVELANDE ir apylinkėse

AUKSO MEDALIS CLEVELANDO PARKAMS

Clevelando Metroparkams buvo suteiktas 1994 m. Tautinis aukso Medalis. Šis atžymėjimas nuo 1966 m. kasmet yra suteikiamas Tautinės Poilsio ir Parkų S-gos (Nat'l Recreation and Park Ass'n) labiausiai pasižimėjusiai JAV bendruomenei už nepaprastai puikų parkų bei poilsio vietų tvarkymą. Aukščiausias atžymėjimas – The Grand Award Winner is keturių finalistų paskirtas Clevelando Metroparkams už jų nuolatinį parkų gerinimą, patarnavimus, vystymą, planavimą ateičiai bei juos lankančiųjų gyventojų dalyvavimą. "Emerald Neckla-

ce" gruodžio mėn. biuletenyje dėkoja didžiojo Clevelando bendruomenėms už nepailstamą paramą parkams. Anot parkų administracijos Clevelando Metroparkai yra dalis mūsų visų gyvenimo.

Ger.J.

KALĖDŲ KEPINIAI

Gruodžio 17-18 d. savaitgalį Clevelando Šv. Jurgio parapijoje po kiekvienų Mišių bus tradicinis kalėdinių kepinų išpardavimas. Visi parapijiečiai yra skatinami po pamaldų stabtelėti salėje ir nusipirkti šventėms puikius kepinus. Pelnas yra skiriamas Šv. Jurgio parapijai.

Tą sekmadienį, gruodžio

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011
639 East 185 th Street • Cleveland, OH
Iš anksto susitarus, paskambinant į
Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose
galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

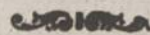
• KOVO 11 d. "ŽAIBO DIENOS 1995", metinis vakaras, Loterija "RESERVE RAFFLE", ECT., Lietuvių Namuose. Sportinė programa – Dievo Motinos parapijos salėje

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilmių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

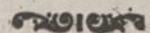
• GEGUŽES 19, 20 ir 21 d.d., 45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Metinės Žaidynės Clevelande. Rengia LSK Žaibas

18 d., 1:00 val. p.p. Šv. Jurgio katalikų karo veteranų postas rengia parapijos salėje jų šeimoms kalėdinį pobuvį.

Ger.J.

TAUPA praneša, kad Kūčių dieną, gruodžio 24 d. ir per Kalėdas, gruodžio 25 d. nedirbsime. TAUPA bus atidaryta gruodžio 31 d. nuo 9 v. r. iki 12 v. p.p., bet bus uždaryta Naujų Metų dieną, Sausio 1 d., 1995 m.

PARENGIMAI

1994 M.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

• GRUODŽIO 25 d. Tradiciniai Kalėdiniai Jaunimo šokiai, Lietuvių Namuose.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje ---- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

ALTO VALDYBOS POSĖDIS

ALTO valdybos š.m. gruodžio 2 d. posėdyje, be kitų einamųjų reikalų, apžvelgtas bei įvertintas XII Amerikos Lietuvių Kongresas ir 54-tasis ALT metinis suvažiavimas. Tuo reikalu Kongreso organizacinio komiteto pirmininkė M. Marcinkienė padarė pranešimą.

Svarstant Kongreso rezoliucijų vykdymą, nutarta sekančiame posėdyje Karaliaučiaus krašto klausimu sudaryti komisiją, memorandumui paruošti prieš įteikiant JAV prezidentui ir prašant sušaukti Europos Taikos Konferenciją, vykdant 1945 m.

Potsdamo – Berlyno konferencijos nutarimus.

Europos Taikos Konferencijoje, be kitų klausimų, turėtų būti sprendžiamas Karaliaučiaus krašto klausimas, turėtų iš Karaliaučiaus krašto išvesti visą Rusijos kariuomenę ir pavesti Karaliaučiaus kraštą Jungtinių Tautų globai, atsižvelgiant į istorines ir etnografines Lietuvos sienas.

Chicagos ALTO pirminkė Antanina Repšienė painformavo, kad Vasario 16 minėjimas Chicagoje įvyks vasario 12 d. ir pagrindiniu kalbėtoju bus prof. Vytautas Landsbergis. *ALTO Info.*

NAUJŲ NARIŲ PRIĖMIMAS Į NATO

Vidurio ir Rytų Europos kraštai, kurie atgavo nepriklausomybę subyrėjus sovietų imperijai, iki šiol nebuvo priimami į NATO pilnateisiais nariais. Jiems buvo suteikiamas Partnerystės taikai narių statusas. Tačiau dabar prezidento Clintono administracija gal kiek nustebino europiečius pradėjusi siekti, kad nauji nariai į NATO būtų priimami jau dabar.

Šis prezidento Clintono sprendimas atspindi pažiūrą, kad gynybos liniją reikia stumti į Rytus kol Rusija dar yra silpna ir užsiėmusi vidaus gyvenimo atstatymu.

NATO generalinis sekretorius Vilis Claes pareiškė: "Mūsų moralinė pareiga yra nepraleisti šios istorinės progos įvesti naująsias Vidurio ir Rytų Europos demokratijas į Vakarų pasaulį."

Jungtinių Amerikos Valstijų sekretorius siūlo priimti naujus narius į NATO per dvejus metus. Prancūzija

siūlo pirmiau, dar 1996 metais sutvarkyti Europos Sąjungos narystę, tačiau JAV valstybės sekretorius W. Christopher sako, kad NATO jau dabar turėtų ruošti naujų narių, priėmimo kriterijus. Taip pat JAV valstybės sekretorius pasakė, kad kraštai, norintys tapti NATO nariais, privalėtų remti demokratiją, civilių kontrolę kariuomenei, gerbti žmonių teises ir esamas valstybines sienas bei turėtų karines ir ryšių priemonės, tinkančias kariniam NATO aprūpinimui. Be to, Rytų Europos valstybės turėtų būti nusikračiusios nuo sovietų kariuomenės dalinių ir padaryti sprendimą, kuriuo būtų leidžiama jų teritorijose laikyti NATO karinius dalinius. Valstybės sekretorius Christopher pareiškė, kad naujos NATO narės privalo būti laisvos rinkos ekonomikos demokratijos, pasiruošusios vykdyti saugumo politiką ir remti NATO sąjungą.

Amžinosios atminties

architektui

EDUARDUI KERSNAUSKUI

mirus, jos skausmo prislėktai dukrai NIJOLEI gilia užuojautą reiškia ir kartu liūdi

*Birutė Smetonienė ir
sūnūs Antanas ir Vytautas*

A. A.

JUOZUI MEKEŠAI

mirus, jo dukroms: BIRUTEI, VITALIJAI, RŪTAI, IRENAI, sūnums: PETRUI, VYTAUTUI, GINTAUTUI, jų šeimoms, visiems giminėms, reiškiamo nuoširdžią šaulišką užuojautą.

*L.Š. S-gos Išeivijoje
Žalgirio Šaulių Kuopa*

LINKSMŲ ŠVENČIŲ!

Visiems mūsų kepyklos klientams, perkantiems mūsų skanią duoną ir pyragus, restorano lankytojams, o taip pat visiems Clevelando ir apylinkių lietuviams, geriausius Šv. Kalėdų sveikinimus ir 1995 metų linkėjimus siunčia

REINECKER'S BAKERY

RICHARD ir MAGDALENA REINECKER, savininkai

PARTY'S CENTER AND CATERING

8575 Free Way Drive

Macedonia, Ohio 44056

Tel. 467-2221

Galvojama, kad šiuo metu kandidatės tapti NATO narėmis yra Lenkija, Vengrija, Čekų Respublika ir gal Slovakija. Sakoma, kad šių kraštų etninės bendruomenės Amerikoje politiškai juos remia šiuo reikalu.

Mes galime pabrėžti, kad ir Amerikos lietuviai yra labai suinteresuoti Lietuvos priėmimu į NATO anksčiau ir pilnateise nare.

(ALTO Inf.)

★★★★

**SAULĖLEIDŽIO
SONETAJ**

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA

19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH 44119

**Štai, kurie padeda išlaikyti
lietuvišką laikraštį
A t n a u j i n d a m i
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:**

Valiūnas J., Shrewsbury	5.00
Matulevičius E., Worcester	20.00
Ulpienė J., Dorchester	10.00
Januška A., Milton	30.00
Adomonis A., Osterville	20.00
Židonis M., New Haven	50.00
Kašiuba T., Brooklyn	10.00
Vasikauskas V., Seminole	10.00
Ulinskaitė M., Rochester	20.00
Yankus A., Rochester	5.00
Kreivėnienė O., Media	5.00
Carroll M., Vienna	10.00
Siliūnas O., Alexandria	5.00
Miller G., Chipley	10.00
Karalis K., Jacksonville	10.00
Savaitis J., Sunny Hills	10.00
Slivinskas J., Indialantic	10.00
Petrulis R., Fort Lauderdale	70.00
Balbata G., Lake Park	5.00
Stimburienė V., Willowick	10.00
Kalvaitis J., Cleveland	5.00
Paulionis B., Willoughby H.	20.00
Stankus I., Cleveland	10.00
Mačys S., Cleveland	10.00
Malskis J., Cleveland	10.00
Steponavičius E., Euclid	5.00
Skavičius J., Parma	10.00
Matas G., Independence	10.00

Vasis A., Cleveland	5.00
Trimakas D., Westlake	30.00
Kasniūnas V., Beverly S.	10.00
Klovas B., Beverly Shores	5.00
Radzickas L., Ann Arbor	10.00
Selenis R., Livonia	7.00
Maurukas S., Algonquin	10.00
Mečkauskas T., Lansing	20.00
Juškus N., Downers Grove	20.00
Mironaitė O. M.D., Chicago	10.00
Jasas A.P. Chicago	20.00
Dubinskas V., Chicago	20.00
Kikutis K., Collinsville	20.00
Bužėnas R., Los angeles	70.00
Milaknis H., Sant Monica	20.00
Skirmantas P.K., Glendale	20.00
Nausėda J., Woodland H.	20.00
Pacevičius A. Dr. Canada	20.00
Morkūnas V., Canada	5.00
Bakūnas O., Desert Hot S.	20.00
Juška A., Chicago	5.00
Prekerienė S., St. Jose	20.00
Tervydis V.L., Collinsville	10.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

★★★★

**Graži ir prasminga
kalėdinė dovana**

"Kelionių vynas".

Knyga gaunama pas autorių:

**H. Stasas,
18112 Windward Rd.
Cleveland, OH 44119
Tel. 216-486-2111**

Knygos kaina su
persiuntimu 10 dol.

★★★★

**PASKUTINĖ PROGA
ĮSIGYTI:**

1. Encyclopedia Lituanica, kompletas 6 tomai;
2. Vinco Krėvės raštai, 6 tomai;
3. Lietuvių enciklopedija, pavieniai tomai ir kiti Lietuvių Enciklopedijos leidyklos leidiniai (gaunami ir "Drauge").

Kreiptis: J.Kapočius, P.O. Box 752, Cotuit, MA 02635, tel. 508-428-6991.

★★★★

*Skaitykite ir platinkite
DIRVA*

Per anksti iškeliavai, Antosėle miela,
Palikai dar daug nebaigtų darbų.
Tave minėsim kaip laukų gėlę,
Pražydusią kaime Norvaišų.

Išlygintas šiaudelis guli
Dar nespėjai jį prikljuot,
Trakų pilis į tave žiūri
Lyg tikros plytos ims dainuot.

Tiek daug darbų sukūrei
Draugams, Tėvynei ir sau,
Viskas paskęs praeities jūron
Bet aš sakau – ačiū Tau.

Ačiū už širdį, meilę, meną,
Už lietuviškas vazas, šiaudinukus,
Pagarba širdyse rusena
Tavo mene esi ir Tu.

*Brolienė
Izabelė Jonaitienė*